

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10393

TSVISHN ERD UN YAM

Osher Jaime Schuchinski

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

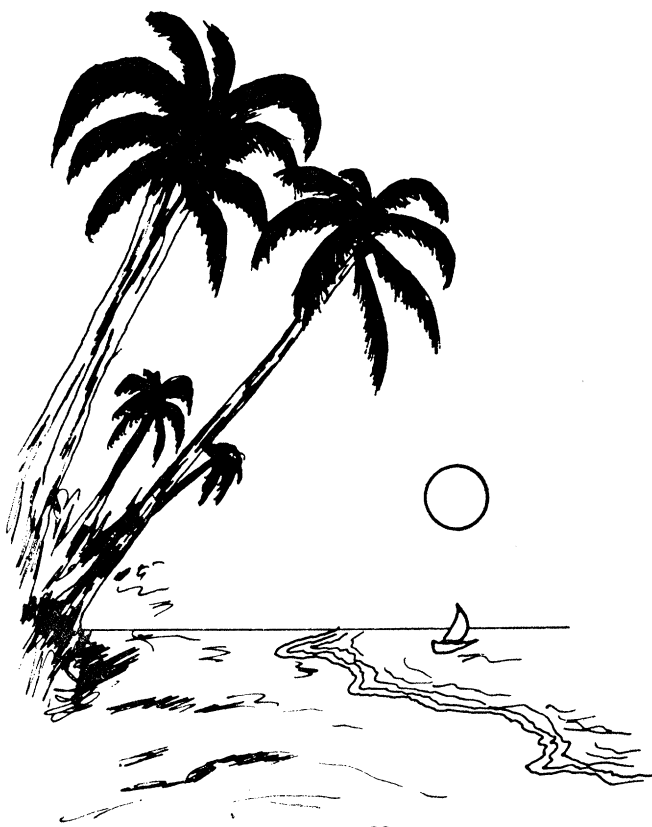
מנין פרזי פריידל,

מעין יונגט-הברטע און באגלייטערין פאר פופציק יאר
מיט ליבשאפט

אשר שטוטשינסקי

צווישן ערד און ים

לידער

פארלאג
י.ל. פרץ
ישראל

תל-אביב, תש"ם — 1980

OSHER SCHUCHINSKY
TZWISHN ERD UN JAM

©

I.L. Peretz Publishing House
31, Allenby St., Tel-Aviv

י. ל. פרץ-פארלאג
רח' אלנבי 31, תל-אביב

Printed in Israel 1980
נדפס בישראל, תש"ם

נסדר בלינוי-טור, רח' יסוד-המעלה 39, ת"א
נדפס בדפוס מ. ערבה, רח' לבנדה 36, ת"א

ביים ברעג פון קארנאבישן ים

ס'כוואליעט זיך דער קארנאבישער ים,
ער רייסט זיך ווי אויס פון זיין ערדישער ראם,
ער ווארפט אויף מיר אן א מין אימה, א שרעק,
א, זאל ער נאר ניט פארטרענקען מיין שטעג.

און אין געיעג, איינס נאך איינס, גרויס און קליין,
שלינגען די כוואליעס ווי איין זיך אליין.
און ווי נאר עס קרוינט זיי א זילבערנער שוים,
זיי טייען, ניט סטייען ווי גלייך א מין טרוים.

די כוואליעס זיך וויגן אין בלוי-גרינער שיין
און וויקלען זיך ווייט אין א טלית, דוכט, איין;
איך זיך ביי דעם ים אויף זיין זאמדיקן ברעג
און טראכט וועגן היינטיק-און-נעכטיקע טעג.

איך זיך אויפן גאלדענעם טעפעך פון זאמד
און קוק ווי דער ים איז צעברויזט ביזן ראנד,
און ווייט אינעם הימל די זון איז צעשטראלט,
נאר טראפנס פון ים אויף דער ערד פאלן קאלט.

און עפעס א שאטן פון צייט, וואס איז אלט,
אויף מיינע מחשבות ביים ים-ברעג אויך פאלט.

בענק ענישן

בענקעניש נאך דער ליד

ערגעץ

ערגעץ טיף אין דער נשמה
מיט א דינעם בלאט פארדעקט,
יארן האט א פונק געמליעט,
דורך א נם זיך אויפגעוועקט.

די ליד פון מאַרגן

ערגעץ זיך וואַרעמט אין ווייסן פוך
מיין אויסגעחלומטע ליד, וואָס איך זוך.
פרימאַרגנס די ליד וועט געבן אַ ווינק
און זיך אַרײַנפֿלעכטן אין מיין צונג.

נאָך נישט צעשמערט איז מיין האַרײַזאַנט,
אַז די ליד, וואָס איך זוך און זוך,
זאַל בליציק דעם טאַג אַ ברי אַזש מאַן
און פאַרפּולן אַ זײַט אין מיין בוך.

קלאַר, ווי דער גלאַנץ פון זונען-שמראַל
און ווי פונעם פויגל אין וואַלד דער שאַל,
קלינגט די ליד אין דעם האַרץ, אין מיין קאַפּ,
אויף פאַפיר — אַ צעבראַכענער בלומען-טאַפּ.

אַ, גאַט! כ'בין דיר מוחל דאַס פעטע ברויט,
מיט איין וואַרט פון דער ליד מיין הונגער פאַרגייט,
(ניט אויף ברויט אַליין די וועלט דאָך שטייט!)

געטרוי זשע מיר דעם ווערטער-געשאַנק,
מיין לעבן כ'וועל געבן דיר ווי אַ דאַנק.
אַן ווערטער פון ליד איך לעב אין נויט,
כ'וויל אַנטאָן מיין הלום אַ זיידן קלייד,

דעם צויבער פון ניגון — זיין הארץ-אקארד,
דעם פישוף פון ליד, דעם פישוף פון ווארט.
ניט אט די איז די ליד, וואס איך זוך,
זי ברייט זיך אויס נאך אין וויסן פוך.

זי וועט זיך א טראג טאן אויף מיין צונג
מיט גלאנץ פון א דימענטענעם רונג,
אין זונקן פרי זי וועט געבן א וונק,
ווי א זילבער-מטבע געבן א קלונג,

און מיין קאפ, מיין האנט, די טינט און די פען —
זיי וועלן ניט וויסן וואס ס'איז געשען.

ניו-יארק, 1978

ניטא קיין ליד

יעדן פרימאָרגן קוק איך אַרײַן
אין מיין שכנא שיינעם סאַד,
אויף אַ בלענדיק-גרינעם צווייג
זינגט אַ ליבער פויגל דאָרט.

גוט מאָרגן צו דיין קאַלירן-שפּיל
און צו דיין מונטער און פּריילעך געזאַנג,
געפינען לייכט זאַלסטו דיין ברויט,
געפינען לייכט זאַלסטו דיין געטראַנק.

יעדן פרימאָרגן, ווען כ'גיי אַוועק,
צום שכנא סאַד איך וואַרף אַ בליק:
— פויגל, מיין ברכה צו דיר איך שיק —
און ער מיר ענטפערט — צוויק, צוויק, צוויק!

איך האָב זיך צום פויגל צוגעוויינט,
און פאַר מיין ברכה ער האָט מיך באַלוינט
מיט זײַן גוט-מאַרגנדיקער ליד,
וואָס מאַכט פון זאַרגן פּרײַ מיין געמיט.

הײַנט האָב איך אים געזוכט אומזיסט,
מיין גוט מאָרגן אויף ווינט זיך צעגיסט,
ניטאָ דער פויגל אויף גרינעם צווייג,
ווייזט אויס, אַז ער איז אַרײַן אין אַ שטײַג.

האַרבסטיק טרויערט מיין געמיט,
ניטאָ דער פויגל, ניטאָ די ליד.

שוין צו שפעט

שוין שפעט צו מראַכטן
פון מונטערע זוניקע טעג,
פון גלוסטיקע פארנאכטן,
זיי זינגען אין שרעק אוועק.

צו שפעט איז שוין צו זינגען לידער,
ווען מעמפ איז די שאַרף פון חוש,
דער טרוים צעפאלט זיך אַ מידער,
נימאָ איז גאַסס וואַרט מיט זיין קוש.

צו שפעט איז צו זינגען לידער,
ווען ס'גליווערט דאָס בלוט אין דער קעלמ,
אַ צאַפּל אַ סטרונע גיט ווידער
און פאַרגייט אין אַ טויבער וועלמ.

צו שפעט איז צו זינגען לידער,
ווען ס'איז דיין אַמעם דערשטיקט,
ווען מ'האַט דיין אומרו אין גלידער
געבונדן מיט קנעכטישע שמריק.

אפשר נימאָ איז קיין זינגען
אין לעבן, וואָס איז אויפן ווינט,
ס'איז אפשר זיך בעסער צערינגען
ווי אַן עלנמע טרער פון אַ קינד.

קענסט זען

קענסט זען ווי דער רעגן גיסט
און ווי דאָס וואַסער פון קוואַלן פליסט,
ווי דער פויער די פעלדער פאַרזייט
און ווי די זון אין מערב פאַרגייט.

זען דו קענסט ווי פייגלען פליען,
ווי מענטשן, דוכט, אויף פליגלען זיך ציען;
צו ווייטקייטן, ווי צו פאַרבאַרגענע הימלען,
זיי צו הייבן זיך העכער באַמיען.

קענסט זען די גרויסע שמעט
און ווי זייער באַשאַפער זיך מיט,
קענסט זען דעם פאַעט
און אויך זיין ליד,

אַבער די קראַפט,
וואָס אין אים טיף שאַפט,
זיין וואַרט, זיין ליד —
דאָס זעט אַליין אויך
דער דיכטער ניט.

מנין שפראך

מנין שפראך איז פראסמ, ווי שווארץ ברויט אויף הונגעריקן מעסער,
מנינע שורות צעשאטענע, ווי אויף זאמדיקן פעלד דער פארזיי,
מנין דמיון — ווי א פאלנדיקער שטיין, וואס פון בארג איז גרעסער,
און מנין הארץ זיך צאפלט, ווי א קינד אין קאיאראס זוניקן אויפגיין.

נאך שווארצן ברויט דארשמן הונגעריקע מיליאנען,
פארזייטע פעלדער זיינען דער חלום פון א וועלט,
נאר א פראסמ ווארט — ווער ווייסט צי עמעצער וועט מאנען,
שורות צעשאטענע — ווער ווייסט צי איר עמעצן פעלט.

ווען איך

ווען איך וואָלט קענען מיניע לידער
איבערשרייבן נאָך אַ מאָל און ווידער,
וויפל נייע לעבעדיקע גלידער
כ'וואָלט אַריינפאַסן אין די אַלטע לידער.

ווען איך זאָל קענען מיט מיין פּלאַקער
אַנצינדן די טינט אויף פּאַפּיר,
וואָלט איך וועלן דעמאָלט צעאַקערט
און ניט פאַרברענט דאָס פּייער אין מיר.

קען איך ניט מיין ליד איבערשרייבן,
כ'האַב מורא פּאַפּיר מיט פּייער צו צינדן,
וועלן זיי מוזן אַזוי שוין פאַרבלייבן,
אין שורות נישט צייטיקע וועל איך זיי קלייבן.

אפשר ?

ווען כ'שמי ווי דו אויפן ראנד פון טויט,
אפשר וואלט איך שרייבן דאס ליד פון גלויבן
און ניט געגלויבט אין פיין און אין נויט,
אפשר כ'וואלט זען די וועלט אין שטויבן,
ניט קיין מענטשן, נאר מיניאטאס — פייגלען,
וואס פרעסן נכלה מיט קוויטש נישט קיין איידעלן.

ווען כ'זע ווי דו דעם טויט פאר די אויגן
מאג איין מאג אויס, — וואלט איך אנהייבן גלויבן,
אז דער מענטש איז מער קיין מענטש שוין ניט,
אז דאס בענטשן איז מער קיין ברכה ניט,
ס'איז א וועלט מיט רויכפייגלען — מיט מיניאטאס,
פארפוילט ס'זאלן ווערן אלע מאריפאטאס.*

* א בלום מיט הויכע בלעטער ווי א גלעקל אין פארשידענע קאלירן, פון דער
טולפאנען-משפחה.

איך וויל פארשטיין

ס'שווינדלט בני מיר אין אלטן קאפ,
ס'פניפט ווי אין א זודיקן טאפ...
זעץ איך מיך צו דער ארכעט — שרייבן,
זאצן פאר מינע לידער קלייבן.

קלעפט זיך ניט א ווארט צו א ווארט,
ווי אין ווינטער — די קעלט צו דער באַרד,
בנים איך מיט טעמפע ציין מיין פען
און טראכט, וואָס איז דאָ מיט מיר געשען.

ס'האַט מיר שוין אָפגעשווינדלט אין קאָפּ,
נאָר כ'הער אין אים פערד לויפן ווילד אַ גאלאָפּ
און צעטרעטן די שורות מיר — מינע אותיות,
וואָס צעטריפן זיך — טראָפּ נאָך טראָפּ,
ווי צעגאַסענער ווייזן פון צעבראַכענע פּוסיות.

22.4.1979

פארעקשנט

פארעקשנט האָט זיך דאָס לעבן,
עס מורמלט דין און שטיל מיט זיין קול,
כ'האַב גאַרניט מער וואָס דיר צו געבן,
עפן די אויגן און קוק אויף דער שאַל.

האַסט פאַרתחלעוועט דיינע טעג
אויף פרוטות, אויף געקלאַנג פון פאַרמעג,
איצט קומסטו אַ בן-שבעים ווידער
און הלומסט צו זינגען פון האַרצן לידער.

אויף וואָס וואַרטסטו נאָך, — מיר מורמלט די נאַכט, —
אין פוסטע טעג האַסטו אַ לעבן פאַרבאַכט,
ס'לעשט אויס זיך דיין פלאַקער, ס'לעשט אויס זיך דיין פייער,
ווערסט אַש פון פאַרברענטן אַן תבואה שייער.

א „יונטא“ אויף יידיש

מיין הארץ וויל דיר, „יונטא“,
זינגען אויף יידיש א ליד,
איז אין מיין לשון
ניטא אזא גליד.

— אין מיין לשון „יונטא“ —
זינגען צוויי משא-אָקסן,
וואָס גייען אונטער איין יאָך
צוזאַמענגעוואָקסן.

25.9.54

גיסט א גלי

גיסט א צינד מיך א מאל,
ווי כ'וואלט שוועבל געווען,
גיסט א הייב מיך ארויס פונעם מאל,
ווי פניער צעפלאמטן,
ווינט מיניע אויגן און ווינטער נאך זעען.

גיסט אפט אין מיר א גלי
מיט דינקייט פון א מילדער שמראל,
זוניקע אויגן גלעטן מיין זעל
און בויערן פאר דעם ווארט א קוואל.

עס פלאמט א פניער אין טיפן מאל,
און אין פניער הער איך מיין אויגן קול.

ווען די נאכט אין מיין שוים פאלט
און דאס פניער אין מאל — ביי ארויף
ווערט טונקל, ווערט קאלט,
קומט מיין חלום אויף —

ס'איז דער שאטן פון א פניער-גלי
ווי ער וואלט געשווימען איבער א טינד,
ווי ס'וואלטן אויפן וואסער-פלאך
טראפנווייז פונקען גערינען פייכט.

ווען אין אומעט פינצמער ווערט
און שלעפעריק כוואליעס גיבן א פאל,
וועקסטו אויף אין מיין הארץ דעם גלי,
וועקסטו אויף פון מיין ווארט דעם שמראל.

דער סקולפטאר

אין גארטן, אנטקעגן מיין פענצטער, וואכט
א בארג מיט שמיינער, עס ווייסט ניט קיינער,
ווער ס'האט זיי אויסגעלייגט אזוי צארט
ווי לעבעדיקע ביינער.

דער סקולפטאר נימא איז שוין לאנגע יאר,
נאר זיין סקולפטור איז נאך קענטיק ביז גאר,
ער האט געלייגט א שטיין אויף א שטיין,
געלאזן א זכר נאך זיך אליין.

יאנואר 1979

ניטאָ מער

ניטאָ, ניטאָ אין יום-טוב נומער
„יודישער קעמפער“
די ערלעכע לידער פון יוספן,
דאָס געזאָנג פון מידן גייער און קומער,
דאָס געזאָנג דאָס אַנסופיקע.

ניטאָ, ניטאָ די ווונדער-לידער
פון יוסף רובינשטיין,
אַ צעבראַכענער, מידער,
האַט ער געזונגען ווידער און ווידער
זינע לעצטע לידער.

* *

ניטאָ, ניטאָ מער די לידער
פון גלויביקן ישראל עמיאָם,
פון לאַנגן נע-זנד — צעביילטע גלידער!
יעדער ליד ער אַט געשענקט צו גאָט.

ס' ק ל י נ ג ט

ס' ק ל י נ ג ט
פ ר י י ל ע ך
מ נ ז ל י ד ,
א ו י ס ו ו י י ,
א ו י ס ק ר ע כ ז ,
נ י ט מ י ד .
א ו י ך
מ י ר —
פ ז ו ו ע ל ט
צ ג ל י ד .
צ ו ג ל י ך
מ י ט פ ע ל ק ע ר
מ נ ז פ א ל ק
ב ל י ט .

א ל י ד

אָפּט קומט מיר אויף אַ רוֹיק געמיט
צוזאַמען מיט אַ פּיכטקייט אין אויגן,
און ווערטער קלאַרע — אַ פּונק פאַר אַ ליד —
אויף שורות באַשמראַלמע זיך האַבן צעצויגן.

מיין ניט אַז מנין האַרציק געזאַנג
פון אַ פּוסטער פּאַס איז דער קלאַנג,
עס איז דאָס פּייער פון זונען-שמראַל,
ווען פון ווייטע הימלען עס פּאַלמ.

מערץ 1979

ווי זיינען מיינע לידער ?

ווי זיינען מיינע לידער פון הונגער און ברויט,
פון צעקרירשלמן גלאז אויף הארטע שייך-זוילן.
געשטאכן האבן קרישקעס גלאז די פינגער,
ווי פייער פון אַנגעגלימע שטיין-קוילן.

ווי זיינען מיינע לידער פון צעהאַנגען וועש
אויף האַוואַנער דעכער, דער הילכיקער קלאַנג
פון אַלטע טראַמוווייען, ווי פליים פון מעש,
לידער פון בענקשאַפט — נאָך היים דער דראַנג.

ווי זיינען די לידער פון האַוואַנער שמאַלער גאַס,
אַינגעקאַרטשעט, געטוליעט איך האָב זיך צו ווענט;
דעם טעם פון אַ האַניק-קיכל אַ נאַס'
מיט קאַווע זיך זעלטן דערלויבן געקענט.

ווי איז מײַן ליד פון שטיינ-גריבער ביים ימישן ברעג,
ווי מיר האָבן פאַרבראַכט די יוגנט-נעכט
אונטער אַ בלאַסער לבנה, וואָס דערמאַנט אין אַ וועג
פון בענקענדיקע טעג — אין שווערן געפעכט.

ניט אויסגעהיט האָב איך פון לידער קיין איינע,
ניט געטרויט האָב איך קיינעם, קיינעם,
קומען זיי איצט צו מיר אין זפרון
דערמאַנען די ביטערע, פינצטערע יאָרן.

מײן ערשטע ליד וועגן מײן גורל

מײן ערשטע ליד האָב איך נײט אויסגעשמײדט,
מײן ערשטע ליד האָב איך נײט אויסגעגליט,
זי איז אַרויפגעפאלן אויף מײן צונג,
ווי אַן עכאַ פון אַ ווינט געטאָן אַ קלונג.

אויף אַן אויסגעטרונקנע גרויער באַנק,
צוגענעגלט צו דער וואַנט פון אַלטן הויז,
אַ פלאַקער האָט אין מיר געטאָן אַ געזאַנג,
אַ ווייע האָט געטאָן מיט הייסן דראַנג.

אויף שאַרף-שפּועדיקן באַרג-אַראָפּ
האַט צוגעטראָגן מיר דער ווינט אַ גאַב,
זינגען! — האָט ער צו מיר געטאָן אַ וואַנק, —
פון מײן קנעכטן-קײט אַראָפּ איז די ערשטע רונג.

איך דער ערשטער האָב די רעכענונג געמאַכט,
וויפל שמערן אין דעם הימל האָט די נאַכט,
וויפל ביימער כאַוועט אויס אויף זיך די ערד
און אויף בלעמער וויפל פאַלט אַ טויען-טרער.

און נאַר איך — איין שמערן, האָב קיין מזל נײט,
און נאַר איך — איין ביימל, בין פאַר בראַך און שניט.

אווו איז ערגעץ ?

אווו איז ערגעץ מיין אייזערן רייפל
פון דער הערינג-טון, פונעם אלטן פאם —
און ווו איז דאס דראָט מיט דרייעקיקן שלייפל,
מיט וועלכן געשמויסן איך האָב עם מיט פעס
אין קינדהייט מינער, אויף תפלה-גאָס ?

ווי יונגע הירשן ליכט אויפן פעלד,
געטראָגן האָבן זיך די באַרוועסע פים,
און מיר האָט געשינט אַ ליכטיקע וועלט.
ווי שטייניק און האַרט דער מאַרגן איז
האָב איך ניט געוואָסט, פריי מיין טראַט געשמעלט,
נאָר מיין מאַרגן געשמעקט האָט אויף שאַרף פון אַ שפיז.

אווו איז ערגעץ מיין אייזערן רייפל ?
כ'וויל ווייטער עם טרייבן ביי אונדז אינעם הייפל ;
דער טאַמע האָט דעמאַלט אויף מיר געשריגן
פאַר די שמוציקע באַרוועסע פים,
מיין ליבע מאַמע האָט אויך ניט געשוויגן
פאַר אין די נייע הייזלעך דעם רים.

ס'האַט מיך פאַרלאָזן מיין אייזערן רייפל,
איך ווייס ניט, ווהיין ס'איז אויף אייביק אַוועק,
צעטייעט זיך פונקט ווי דאָס לופטיקע זייפל ;
מיר האָבן צעשיידט זיך ביים קרייז פון דעם וועג,
ערגעץ צופוסנס פון דאַלקער באַרג,
ערגעץ ביים טייך, ביי דער וואַסערמיל.
צי בענקען זיי אויך נאָך מיר אזוי שטאַרק —
דאָס רייפל, דאָס טייכל, דאָס גראַז אין דער שטייל ?

א קורצער חשבון

וויפל יארן זינען פארלאפן,
זינט כ'בין א בארוועסער געלאפן
פון טיכל איבערן שטיינערנעם ברוק,
טראגנדיק וואסער א פולן קרוג ;

וויפל יארן זינען פארלאפן,
זינט כ'בין אויף איינערנער קאלומבינע
אין איינעם מיט מיין עלנט געשלאפן,
געחלומט פון פוילישע פעלדער פון גרינע.

ווי לאנג איז דער חשבון פון גאנצן לעבן,
פון אלע מיינע פארלאפענע יארן ! —
איצט קומען זיי צו מיר אין זפרון
א גרום מיר א ווייטן איבערצוגעבן.

אין דער לאנגער קייט פון יארן
קומט צו א רונג נאך זיך שמידן איין רונג,
ווי א ראד צו א ראד, זאלסט דיין וועלטל פארפארן,
ביז זאלסט דערהערן דעם לעצטן קלונג.

ניו-יארק, 1979

מיין ערשטער פריינד

משערבוש — מיין ערשטער פריינד — א הונט.
זיינע געל-ווייסע לאמעס כ'געדענק,
זיין טויט האט געלאזן אין מיר א ווונד.
מיט אים איך האב געהלומט, געבענקט,
איך האב ניט פארשטאנען, געווען ניט גרייט
אויף אומרעכט פון א פארצאט און טויט.

מיין טאמע און מאמע האבן אין שרעק
געשלעפט די קישנס, געבונדן די פעק,
געוואלט אנטלויפן פון זיין בני דעם פראנט.
זיי האבן געראטעוועט פלים און פאנען,
נאר האבן מיין קינדערשן צער ניט דערקאנט ;

זיי האבן מיין פיין פאר א פריינד ניט פארשטאנען,
געלאזט האבן משערבושן הימן די היים,
און ער איז פון הונגער און בענקשאפט — אליין —
אויסגעגאן עלנט אזוי ווי א שטיין.

דעם אומעט אין האַרצן איך טראַג

דעם אומעט פון כמורנעם רעגן-טאָג
מיין גאַנץ לעבן אין האַרצן איך טראַג.
איך גיי אין דעם חדר — ס'פאַרכאַפט מיך אַ רעגן,
פאַטשט אין מיין פנים און גיסט מיר אַנטקעגן,
אַ בחורל — כ'לויף אין דער תּרבות-שול
מיט אַ פעקעלע ביכער, אַ טאַרבע פּול.
עס שטורעמט דער רעגן, איך וויל זיך באַהאַלטן,
די טאַרבע צערניסט זיך, די ביכער, אוי, פאַלן,
אַט ליגן זיי אויף דער נאַסער ערד,
און יעדער אות איז, מיר דוכט זיך, פאַרטערט.

הינט ווייס איך, אַז רעגן איז אַנהייב פון לעבן
פאַר מענטש, פאַר געוויקס, און ווי ביטער וואַלט זיין,
ווען גאַט וואַלט קיין רעגן דער ערד ניט געגעבן.

מיין ערשטער ווינטער

פארגיי, קאלטע ווינטער-זון, פארגיי,
דערמאנסט מיר מיין באַרוועסע קינדהייט אין שניי,
לאַנגזאַם דו טרינקסט זיך אין טונקעלן פארנאַכט,
האַסט אויף מיין גורל זיך אפשר פארטראַכט ?

פארגיי, פארגיי, פרעמד-קאלטע זון,
ווען האָב איך דאָ געחלומט פון
אַזאַ מין פראַסטיקן, שנייקן טאַג
און אַ פייכטן ווינט, וואָס אין פנים שלאָגט ?

מיר טוט ניט וויי, וואָס בני דנין פאָרגיי
בלוטיקסטו אַזוי אין פארנאַכט,
דו ביסט עם ווערט, ווייל דו האַסט אויף דער ערד
דעם קאַלטן בין-השמשות געבראַכט.

ש א ט נ ס

די ווענט מײנע זינגען פארהאנגען
מיט אומעט און בענקשאפט-געוועב —
אמאלן, וואס זינגען פארגאנגען —
פארכליבענע שאמנס פון טעג.

כ'באטראכט זיי, די טעג פון מיין קינדהייט,
די צייטן פון הונגער און לייד,
זיי שליכטן און נעמען זיך בינדן,
און כ'שטיי ווי געשמידט אין א קייט.

אט האלט איך א זויג-קאלב אין פירן
אויף זאמדיקן וועג פון א דארף,
די קו קוקט אויף יורש אויף אירן
און ווילד גיט אויף מיר זיך א ווארף.

די קאלב לאז איך אפ און נעם לויפן,
די קו האט גערעמעט איר רינד...
און איך זוך פרנסה — פארקויפן
כ'בין גרייט זיך — אליין נאך א קינד...

אט כ'זע זיך שוין שפעטער מיט יארן,
מיין זעט איז דער ריח פון ברויט.
מיין העמד איז צעריסן געווארן,
און ס'ניסט זיך אויף מיר, דוכט, מיין הויט.

טעג — שאַטנאָס מיר דריקן מיין עלטער,
זיי הענגען בני מיר אויף די ווענט:
איך זעג מיט מיין טאַטן די העלצער
מיט קליינע, מיט קינדישע הענט.

די שאַטנאָס פון קינדישע יאַרן
זיך וואַלגערן אומעטיק, שטום.
איך נעם זיי צונויף אין זכרון,
זיי נעמען מיט וויי מיך אַרום.

די שאַטנאָס פון טעג מיניע ליגן,
מיר דוכט, אין מיין בענקנדן בליק.
די נעכטנס ווי שיפור מיך וויגן
און שלעפן מיין האַרץ אויף צוריק.

אין חלום

מיניע רעיונות מיך האַבן פאַרטראַגן
אויף ווייטע און פאַרלאַזטע וועגן,
ווי קינדער-יאַרן, ווי ווינטן, זיך יאָגן.

איך לויף, איך רוף — וואָס גיי איך זוכן ? —
מיין טאַטנעס קבר, מיין מאַמעס אַ זכר,
דעם ריח פון שבתדיק-זיסן קוכן.

ווי עכאַ פון אַ פאַרפלאַנטערטן וואַלד,
קומט אַ בת-קול און זאָגט : באַלד, באַלד,
וועסטו זען ווי געווען איז זייער געשמאַלט.

בני דער ווייטער שול אויפן באַרג איך וואַרט.
כ'רנים אויף מיניע אויגן, איך האַב דערוואַכט,
אַ חלום האַט ביטער מיך אַפגענאַרט...

מיין חברס געשאנק

דאס בילד אויף מיין ווייסער וואנט —
די פישער-היזקעס, דער טינד —
איך זע אין געדאנק די האנט,
וואס געמאלן פאר מיר האט ווי גלינד.

דאס בילד אויף מיין אלטער וואנט,
דער פארנאכט — א טאג וואס פארגייט
ערגעץ ווייט ביים הימלשן ראנד, —
נאר די ראם אויף איר ארט אלץ שטייט.

דאס בילד אויף מיין ווייסער וואנט
באגלייט מינע טעג און נעכט.
מיין בענקשאפט — פארוועכט אין געוואנט,
מיין דעמער — אין פארבן-געפלעכט.

אויף מיין ווייסער וואנט האט געלאזט
מיין חבר מיר זיין געשאנק —
אזא שיינעם זון-פארנאנג,
וואס טריפט מיט ליכט אויף דער גראז.

אין דער ראם — זיינע דארע הענט
גלעמן די בראנדזענע פארב.
ער טראכט — שוין מיר מאכן די ווענט,
און זיין שטערן טיפער זיך קארבט.

אין דעם בילד אויף מיין ווייסער וואנט
האט מיין חבר זיך אינגערצאמט,
אין גאלד-בראנדזענער ראם זיך פארצאמט
און אליין איז ער אוועק
אויף עפעס א הימלשן וועג...

דערצייל חבר

זינגען שוין די טרעפאדארס-פלאנצן ביז ארויף די ווענט
פון דיין ליכטיק ווייס-געפארבמער היים ?
צי קומען נאך די פייגעלעך, ווען דינע הענט
מאכן קערנער-רענגס ביי דעם קאקוס-בוים ?

און די קאץ, דיין ווייסע קאץ, וואס מאכט,
זי שפילט זיך אלץ נאך מיטן שווארצן הינטל ?
און ביי דיין מיר דער אפענער דו שטייט און לאכסט,
און דיין געלעכטער פליט אוועק אויפן טראפיש ווינטל ?

דערצייל מיר, חבר, ווען ביי דיר דארט ליכטיק ווערט
און ביי דיין פענצטער היימיש גרינט דאס גראן,
ס'איז מער אזוינס צו זען מיר ניט באשערט,
נאר א מאל אין חלום וואקסן זע איך דאס.

כ'געדענק די קרומע פאלמע ביי דיין מיר,
די גרינבלעך-ברוינע לאגלען קאקוס-וואסער.
דערצייל מיר, חבר, ווי עס גלאנצט קארא אין ציר
פון טויעלעך דער פאלמע-בוים א נאסער.

דערצייל ווהין, ווי ווייט פירט הינט דיין גאס,
מיט וועמען טרעפטו זיך אין די פארנאכטן,
צו וועמען לאכסטו אויס דיין פלומרשט שווערן פעס
און וועגן וואס דו הערסט נישט אויף אצינד צו טראכטן.

מיר דוכט — איך זע דיך דורך מיניע גרויס-שטאָט פענצטער,
וואָס זינען אין זונען-שיין צעגלימ.
איך זע דיין געזיכט — ביז דיין קנייטשעלע דעם קלענסטן,
וון מיט דיר כ'האַב שפּאַצירט — איך זע מיניע טרימ.

אַפריל 1976

אויפשריפט אריף אַ געשענקט בוך

זאל אַ זכר בלניבן
אין די הענט פון אַ יונגן פּריינד,
ווען פאַר מיר וועט שוין מער ניט זיין
ניט קיין נעכטן און ניט קיין היינט — —

יעדער היינט ווערט אַ נעכטן,
עס איז דאָך די קונסט פון דער צייט
די טעג אין נעכטנס פלעכטן
און זיי זאַמלען אין ניטדאַקער ווייט.

יעדער היינט האָט אַ נעכטן,
דער נעכטן ווערט אַן אַמאַל,
און די גוטע — פונקט ווי די שלעכטע —
קלייבן צונויף זיך אין זעלבן טאַל.

מחשבות וועגן לעבן

א טאג ווערט געבוירן

פון א בלוטיק-קנילעכיקן פֿייער-פלאם
א יונגער טאג דערוואַכט,
ער רײסט זיך דורך דעם פינצטערן דאָך
פון דער שוואַרצער נאַכט.

ווען דער צעגליטער פֿייער-פלאם
א רים געטאָן האָט זיך פונעם ראַנד,
האַט די זון אין אַ גאַלדענער ראַם
געפירט אַ נײַעס טאָג בײַ דער האַנט.

און ווען דער קאַיאָר טוט אַ העל
אין יעדן טויעלע, ווי אַ טרער,
באַזעצט זיך דער טאָג אויף אונדזער שוועל
און וועקט דעם מענטש און זײַן באַגער.

אַ ליכטיקער טאָג אויף דער וועלט זיך שמעלט —
די ליכט האָט די פינצטער באַזיגט אין געפעכט.
די זון אַ שמאַלצע מיט פריידיקייט קוועלט,
דער מענטש נאָר זיך וויגט צווישן גוטס און שלעכטס.

בײַם הויכן פענצטער פון דרײַצנטן שמאַק
איך שטיי אויך אַ שמאַלצער און באַטראַכט,
ווי עס ווערט געבוירן אַ טאָג
פון דער פינצטערער, שוואַרצער נאַכט.

יוני 1978

ס'ראנגלט זיך

ס'ראנגלט זיך דער לעצמער קאלמער טאג
מיט פּרילינגדיקע ערשמע זונען-שמראלן,
עס ליגט זיין גורל אויף דער ווארעמס וואג,
אין איינעם מיטן ווינטער וועט ער שמארבן.

פּעברואַר 1979

בלומען פון פּרילינג

רעגנס האָבן די נאַטור דערוועקט,
די ערד האָט אירע פּלאַנצן אויפגעדעקט,
און ס'האַט אַ גרינער טעפּעך זי באַדעקט
און האָט מיט בליעכץ-ריחות אַלץ באַשמעקט.

באַדעקט מיט צעעפנטע קנאַספּן,
אַ ווייסע בלום שטייט דער בוים,
די צווייגן, צעשפּרייט ווי פּליגלען,
אין ווייסן פּערל זיך שפּיגלען.

דערשטוינט פאַר דער שיינקייט איך שטיי,
מיט דופטיקן ווינט טוט אויף מיר אויך אַ וויי,
ווי האָט דער בוים זיינע זון-קאַלירן
אַ גאַנצן ווינטער געלאָזן פּרירן?

ס'גיסט זיך אַרײַן אין מיר נײַ-לעבן,
יוגנט-פאַרלאַנגען וואַרעם זיך וועבן.

ווען איך זאַל קענען אַלע בלומען
אַרײַננעמען אין מיניע לידער,
אויף רעגן-בויגנס זיי וואַלטן געקומען,
געבראַכט מיר די הימלען אַראָפּ צו דער נידער.

אַ, פּרילינג, קום אין מיין האַרץ אַרײַן,
כ'וועל שרינקען דיך ווי גוטן וויין.

מאַנטקלער, מײַ 1979

איך גראַב

איך גראַב מיט מיין דמיון דעם סוד פון אייביקן זיין,
ווי ס'גראַבט דער פויער מיט אַקער-אייזן די ערד
און זוכט זיין ברויט און זוכט זיין ווייץ.

דער סוד — אין די טיפענעישן פון ימישן תהום,
אין שעפערישע שטרעלן פון זיין אין פייער-שטראַם,
אין פוח פון חיה און מילך, פון מענטש און זיין טאָן.

אויף די שפיצן פון הויכע הימלאַזיען-בערג,
אויפן ראַנד פונעם בלוען הימל און גרינער ערד
עס ווערט פאר מיר קלאַר די גרויסקייט פון אייבערשטנס ווערק.

דער מענטש איז די זון פון דעם אייביקן זיין,
ער טראַגט זיך אַרום אויף די כוואַליעס פון שטענדיקער צייט,
איין דור גייט אַוועק און אַ צווייטער קומט אָן און פאַרבײַט.

זיין זין אין אַלעס דער מענטש ברענגט אַרײַן,
שאַרפט זײַן מוח, וויל ווייטיקלעך-טיפער פאַרשטיין,
ווער האָט באַשאַפן אַט דעם פאַרפישופטן-רונדן אין-סוף
און אים, דעם מענטש דעם געקרוינטן, געלאַזט אַזוי קליין און אַליין.

הינט ווי נעכטן

עס בלומיקט די וועלט
א מאַל אָפּן, אַ מאַל פאַרשמעלט.
די באַפּרייער הרגענען, שעכטן,
ווי ס'האַבן געטאָן די פאַרשקלאַפּער נעכטן.

די פעלקער האָבן זיך אויסגעטאָן
פון דער אימפעריאַלער קייט
און זיך פאַרוויקלט, אָנגעטאָן
אין אַ נייעם סאַרט פון לייד.

וואָס איז דער חילוק אומרעכט צי רעכט,
דער טיראַן ווי באַפּרייער פאַרשוועכט,
דערשטיקט דעם גניסמ און דעם זיין צעשמערט
פון אַליין, וואָס עס האָט פאַרן מענטש אַ ווערט.

הינט ווי נעכטן בלומיקט די וועלט
א מאַל אָפּן, אַ מאַל פאַרשמעלט,
די באַפּרייער הרגענען, שעכטן,
ווי ס'האַבן געטאָן די טיראַנען נעכטן.

מערץ 1979

שוימיקע כוואליעס

די לויפנדע, שוימיקע כוואליעס,
וואס האבן פאר אלע מינע יארן
געשלאגן קובאנער סקאלע-ברעגן,
שלאגן אויך איצט אפ אין מיין זפרון,
ווי ווייסע וואאלן פון יידישע פלות.

אין די ריטמישע כוואליע-טענין,
אין געפלעכט פון ווייסן שוים
איך האב אריינגעפלאכטן
מיין בענקשאפט נאך מיין ערשמער היים.

אויפן פעלדזיקן שטיינער-ברעג
כ'האב געשארפט מיין מוט
און אין ימין וואסער-ברעג
געוויילט מיין גאנג צווישן שלעכט און גוט.

די עלטער

איך טראג זיך אויף רוקן פון ווינטן
ארויף — בלוי און אראפ-צו — גרוי,
כ'בין פארשרויפט אויף פארזשאווערטע גווינטן
און כ'ווייס ניט, וווּ בין איך גענוי.

איך טראג זיך אויף הפקר, אן צילן,
וווּ לויפסטו, דו אלטער נאר,
דו שרעקסט זיך פאר הונטס דאך א בילן,
עס צימערט דיין טראט מיט געפאר.

דו האסט זיך פארפלאַנמערט אין יארן
שוין הארט ביי דער שאַרף פון דיין ראנד,
דעם חשבון פון צייט האסט פארלאָרן,
כאַטש ס'ליגט, דאַכט, איר סוד אויף דיין האַנט.

ווען

ווען עס בלייבט א מענטש איין האפענונג,
איז עס מער קיין האפענונג ניט,
ווען ס'בלייבט אין א קייט איין רינג,
איז דאס מער קיין קייט שוין ניט.

ווען אַ מענטש...

ווען אַ מענטש טראַכט איין געדאַנק,
איז דאָס מער קיין דענקען ניט,
ווען עס בלייבט אַ מענטש איין פאַרלאַנג,
איז דאָס מער קיין פאַרלאַנג ניט.

א פניער

א פניער פון איין פונק
וועט זיך זעלטן צעבלאזן,
אויף א זומפיקן גרונט
וואקסן זעלטן בלימל-גראזן.

בינען

ארום דעם גארטן פון רויזן-בלומען
טראגן זיך, פליען ארום די בינען,
זינגען א ליבע-געזאנג און זשומען
ביז דעם זיסן ביסן זיי וועלן געפינען.

ס'איז ביטער

ס'איז אַ ביטערע זאך
נאך אַ פֿינער צו בלייבן אָן אַ דאָך ;
ס'איז ביטער כאַפֿן אַ ציטער פֿון קעלט,
ביטער איז אונטער אַ פּלאַמיקער זון,
ווען אַ ביסעלע וואַסער פעלט ;

ס'איז ביטער זיך וואַלגערן אויף די וועגן
אין שטורעם, געוויטער,
אין גאַס, אין שלאַקס-רעגן.

ס'איז ביטער דעם גלייכן וועג פאַרלירן,
פֿון אַ פאַרפירטן צו לאָזן זיך פירן.
ביטער איז אַזוי אין דער פרעמד,
אַ שאַרפער בליק, אַ פאַלשער שמייכל —
און דו פילסט זיך בײַ זיך פאַרשעמט.

ס'איז ביטער, — פלעג מיין מאמע זאָגן, —
ווען די קאַשע איז שיטער.
ס'איז ביטער, ווען בײַ אַ יונג פאַרפאַלק
צעשפילן זיך די געמיטער...
ווער ווייסט פֿון ביטערניש דעם טעם,
ווייסט וויפל מין ביטערניש ס'איז דאָ פאַראַן
אין נויט, אין אַנגסט, אין וויקס פֿון אַ שטאַם.

צום בית-מדרש

אויף א ווינקל פון נייעם מארק
ארטא צום טיך, ניט ווייט פון בארג
אויסגעשמעלט זינען פורלעך מיט מארק
אין סגולם און אין מלופנס.
פוערים פארן א גאנצע נאכט.
מיט קעפ — פארוויקלט אין שמוציקן זאק,
געשלעפט זיך פון א ווייטן דארף,
צו בייטן די שווארצע ערדישע ווארעם
אויף זאלץ, אויף גאזע, אויף הערינג מיט ליצק.

און אין די פארשנייטע פרימארגנס גראד
פון די וואכעדיק-מארקישע טעג
האט אויף דעם גליטשיקן ווינטער-וועג
מיין טאטע מיט גלויביקן גאנג
געשפרייזט אזוי ווי מען גייט מיט געזאנג
צו דעם בית-מדרש.

א ט ר ע ר

א טרער איז דער ווינן פון צער,
א טרער איז נאך מער —
א טרער איז פון הארץ דער האר.

א טרער איז די זאפט פון לייד,
א טרער איז נאך מער —
א טרער באגלייט א וועלט, וואס פארנייט.

א טרער איז דאס בלוט פון א ווונד,
ווען א פריינד מיט א פריינד זיך שיידט
אויף מער זיך ניט טרעפן אין פרייד.

א טרער איז די נשמה-ליכט
ביים מענטש, וואס א מענטש בענטשט
און לאזט אים ניט פאלן בני זיך.

עם איז לייכטער

עם איז לייכטער דער וועג,
ווען ס'באגלייט דיך א ציל.
עס מוטיקט דער צוועק
און ברענגט צו א ברעג.

איין ציל נאָר — מיר דאַכט —
דאַרף אַ סוד זײַן פאַר דיר,
דער ציל, וואָס פאַרמאַכט
דיר אויף אייביק דײַן מיר.

געווען וואָלט איין קלאַג
פון לעבן דער וועג,
ווען זאַלסט וויסן דעם מאַג,
וואָס דיך ברענגט צו זײַן ברעג.

אמת מארץ תצמח

מיין רבי דוד שמערעלע האט מיר געזאגט,
אז דער אמת פון ערד ארויס שפראצט
אין די פרימארגנס, דאן ווען עס טאגט,
האב איך די אויגן אויף אים אויסגעגלאצט :

דער אמת, רבי — ווי קאן דאס זיין ?
— „יע, מיין קינד, נאר ניט אלע מאל,
מע דארף דאך אזוי פיל זונען-שיין
און מזל — צו זען דעם אמת א מאל.“

אזוועק פיל יאר, שוין גרוי די האר,
איך זוך מיט דער שיין פון דער זון — נאר
ניט געפונען א שפראץ האב איך דא,
זוכנדיק אים אין פארטאגן.

און דער רבי איז לאנג שוין ניטא,
האב איך ניט וועמען צו פרעגן,
האב איך ניט וועמען צו זאגן...

ניו-יארק, 1979

אין חלום איך עפן מנינע אויגן

אין חלום איך עפן מנינע אויגן,
אין הימלען שוועבט יופיטער ארום.
כ'וויל זען, נאָר אַלץ איז מיט וואַלקנס פאַרצויגן.

אין חלום איך זוך די צווייטע זייט
הינטער די הייכן, הינטער דער זון,
אַלץ איז מיר פרעמד, אַלץ איז מיר ווייט.

אין חלום עם קומט מיר אַנטקעגן די צייט
מיט השבון, וואָס דער מענטש האָט געמאַכט,
מיט רעלאַטיוויטעט-טעאָריע איינשטיינס,
מיטן לוח און זייגער — און זי לאַכט :

— אין זיי — נאָך איין טאָג, איין יאָר זיך בניט...
זאָג מיר מענטש, וואָס איז אייביק,
זאָג מיר, וואָס איז צייט,
זאָג מיר, וווּ סוף איז פון הימלשער ווייט ?

צו מנין בוים

ווי דער טויט אויף דיר וואלט אָנגעשוועכט
מיט אַ קאַלטער גרויקייט
און אַ גאַנצן ווינטער געוועכט
אומעט, צווייפל אין מיין דמיון.

וועסטו ווידער אויפלעבן, גרינען,
און פייגל צו דיר וועלן קומען,
ווי גלייך צו נח'ס תיבה, געפינען
אַ נעסט אויף זיך פרוכפערן, מערן ?

היינט כ'זע דיך אַ פריש-צעגרינטן
צווישן דיין בלעטער-געוועב,
בלעטער זיך סודען מיט ווינטן
וועגן דעם זומער-לעב.

זאָג מיר, בוים צעבלימער,
האַסטו ליב דיין באַשערטן שטאַם ?
שרעקט דיך אויך, ווען גאַט — דיין הימער —
טוט אָפּ פון דיר דיין גרינעם פלאַם ?

פארברענט געוואָרן די זון

די זון האָט זיך אויסגעהאַנגען
אויף באַבלעמערטע צווייגן פון בוים,
וואָס איז ווי אַ שומר געשטאַנען אליין,
אויפן מערב-ווינקל פון וואַלד.

די קרוין פון בוים זיך האָט צעפלאַמט,
האַט די זון זיך געגעבן אַ שאַר אַראָפּ
און אַנגעצונדן גאַלדיק דעם שמאַם.

ווען די זון, אַ צעפֿייערטיגער-רוימע אין פלאַם,
האַט זיך צעגאַסן שוין הינמערן וואַלד,
איז דער בוים, ווי אַ שאַמן פון זיך אליין,
געשטאַנען אין בין-השמשות פאַרקלערט.

פ א ל מ ע ס

ס'האט מיך דער פארנאכט אין פישוף פארוויגט,
מיט זונס לעצמע שטרעלן ארומגעשטריקט.

מיר גלעט די הענט דיין גלאטע קארע,
איך קוק צו דיין קרוין מיט אויגן מיט קלארע,
וואס נעצן זיך פריידיק אין טרערן-פניכטקייט,
מיין גוף זיך צאפלט מיט ווינטלעכעס ליכטקייט.

איך קוק אויף דיין געפלאכטענער קרוין
פון לאנגע סטענגעס גרינע,
גאט אליין האט באשאפן דיך שיין
און באפוצט דא זיין אינדול-בינע.

נאר ווייס, איך האב פשוטע ביימער געזען,
ניט פאלמעס, און כ'האב זיי ליבער פאר אייך,
מיט זיי איז א הייליקער נס געשען, —
פארטריקנט, — צעבליט זיי האבן צו גלייך.

דין שאטן

בייג זיך בוים, בייג!
קום נעענטער צו מיר,
אויף מיין צעקנייטשטן פנים לייג
דין שאטן, מיין הויט באריר.

דיינע פארריסענע צווייגן,
ווי איך, זיך ריטן צום רוים,
אלע חלומען מיר פון שטייגן
און צום סוף — פון א שאטן קוים.

וועמענס איז דער ערגעץ,
די ווייט — דער דארטן פון חלום?
מיט וועמען מיין בענקשאפט אט דא
מאכט ניט קיין מאל שלום?

און פאר וואס זאל איך צאמען מיין ווייטן בליק?
ער פארלויפט, ער פארפליט.
נאר אין מיין חלום לעכט דאס גליק
און דארט, ווי דין פרילינג בליט.

א פ ר י ל

צווישן הארטע שטעכיקע צווינגן
פון גרינעס צעבליטן בורגאמביל
פארליכטע קעץ צערניסן דאס שווינגן
פון דער נאכט אין חודש אפריל.

אויף בימער צווישן בלעטער גרינע,
ווי דער פרילינג די פארלעך פארט,
הייסע ליבעס, צארטע און דינע,
פירן פייגל מיט פולער קווארט.

קעצישער קוויטש, ווי געוויין פון קינדער,
גרוילט אויף די נאכט און פארגייט,
אין פרייער נאכטיקער ליבע פון זינדער
אויף ס'ניי ווערט לעבן פון יוגנט פארזייט.

א שטורעם־נאכט

געשאַלטן דער טייוול האָט הינטיקע נאָכט,
זיין קללה בילן אַרויס איצט די הינט,
און, וואַיענדיק, טראַגט זי זיך איבערן ווינט;
און כאַלד האָט אַ הודזשענדיק־שמורמישע נאָכט
כמאַרעם צעוויכערטע אַנגעבראַכט
מיט פנימער ווילדע און שוואַרצער נאַז,
זיי טוען מיט טראַפּנס אַ ניוכע דאָס גראַז,
אויפצופּרעסן ווי גרייט אין הונגער די ערד,
און אַט שוין דער הימל צעשמורעמטער ווערט,
צעשפּאַלטן אַ בליץ האָט דעם חושך פון נאָכט —
און ס'רעגנט ! — די ערד אויסגעשפּילט האָט די שלאַכט.

פארגעס זיין פּרילינג

דאַרמ, אַוונ די בליעכץ
האַט זיך צעהוידעט אויף ביימער
און ווייעט מיט ריחות
פון ווקס און באשאַפּ,
שטייט ביז פאַר אַלע דורות דער שומר
און פאַכט מיט זיין שווערדישער שאַרף.

צי זיך צו בלינג ניט מיט געוואַלד,
וועסט פאַלן אַ מידער,
ווי אַ פאַרבלאַנדזשעמער אין אַ וואַלד,
וואָס בענקט אַהיים זיך צו קערן ווידער.

באַנוג זיך מיט מעג, וואָס גייען אַוועק,
זיי האַבן דיך יום-טובדיק באַגלייט,
אַוודאי זיי ברענגען צום לעצטן ברעג,
דערפאַר האַבן זיי מיט יאַרן אין וועג
אַזוי בפּבּודיק דיך באַקליידט.

פּלוצלינג־שטורעם

אין קלאנג פון דיין בייזן נאַמען,
אין סמיכישן לשון, וואָס הודושעט,
כ'הער פּיפּן ווינטן און וואַסערן שטראַמען,
כ'הער הילכיקער דונערן קנאַלן,
ווי גלייך ס'וואַלט דער הימל געפאַלן,
אַן אומעט האַט שווער מיך באַפאַלן.

שטורעם, צעשטערסט און ברענגסט טויט
צו אַלץ, וואָס מענטש האַט געבויט,
רײַסט אויס וואָס מענטש האַט פאַרזיט,
איבער שיינקייט שטויבן פאַרשפּרייטסט.

א רעגן

א גאס-רעגן מכולט בני מיין טיר,
איין טראפן האט א ווונק געמאך צו מיר :
וואס שטייסטו? קום מיט מיר איבער די גאסן,
וועסט אפשר גאר פאר מיר א ליד פארפאסן."

כ'האב ליב מיין שמאט מיין גרויסע נאך א רעגן,
ווען ס'טריקענען זיך טראטווארן, וועגן,
כ'האב ליב די קילקייט, די פארגייענדיקע זון,
כ'האב ליב צו טראכטן און צו חלומען דערפון.

אין חודש מני

איך האָב פּינימט דאָס גרילן
פון דער גריל,
איך האָב פּינימט דאָס וואַיענדיקע בילן,
דאָס הינטיש געביל.

די צעבלימע נאַכט פון פּרילינג
ווערט פאַרגרילט,
די שמעקעדיקע נאַכט פון פּרילינג
ווערט פאַרבילט.

נאָר עס יום-טובּט די גריל
די ריחות פון חודש מני,
זי בעט פאַר איר ליבע
זאל בלייבן די נאַכט געטרני.

נאָר ס'וואַיעט דער הונט
זיין אומעט אַרנין אין דער נאַכט,
צי דעם שאַרף פון אַ וואַגאַבונד,
צי דעם וויי פון אַ ווונד.

צעשמערט איז מיין פּרילינג-נאַכט,
מיין ליד איז צעשמערט,
פאַר דער גריל די נאַכט היינט וואַכט
און דעם הונט זי הערט.

סוף זומער

ס'בייגן די ביימער די גרינע קעפ,
אונטערן רעגן אין שמורעם-ווינט
זיך טרייסלט ווי א לולב דער צווייג-געוועב,
דאס וואסער איבער די בלעמער רינט.

אט איז דעם זומערס סוף, זיין פארגיין.
דער ווינט הודזשעט, פיפט אזא שמיל געוויין,
נאר אונטער די ראנדן די זון נאך לעבט,
פאר אונדז א העלן מארגן זי וועבט.

כ'וויל מיט מיין מאנטל אייער וועלט,
ביימעלעך גרינע, פארדעקן פון קעלט ;
און ווען כ'וואלט געקענט, איך וואלט מיט מיין הארץ
דעם וועג צו אייך פארשמעלן דעם הארבסט.

ניטא קיין ווינטער

ניטא קיין ווינטער בני מיר אין מיין היים.
צעבליטע וואזאנעס מיט טויקע בלומען
מיר גריסן מיט פרילינג-דופט און מיט בוים
בני מיין אוועקגיין און בני מיין קומען.

איין וואזאן — א מין ווונדער-בוקעט —
איז מיט קנאָספּן, מיט בלעטער, מיט בלומען,
מיט לעבעדיק גרינס און מיט וויאָלעט
פון א פארטריקנמן צווייג אויפגעקומען.

אין צווייטן — א פאלמע שמאָליץ זיך הויכט,
אירע לענגלעכע-גרינע פלושטשן-בלעטער
ציען זיך צו דער ליכט פון דער שויב,
ווי גלייך אויף א לייטער זיי וואָלטן געקלעמערט.

וואָס פאר א שיינקייט ליגט אין אייך,
צארטע רעגן-כויגנס פון בלומען,
ניטא מיט אייך אויף דער וועלט קיין פארגלייך,
איר האָט די פראַכט פון קאלירן פארנומען.

נאָר האַרבסטיק טרויערט מיין געמיט,
פון איין וואזאן איז אַראָפּגעפאלן
אַן אָפּגעטריקנטער, געלער גליד,
געשטאַרבן אין אים עס זיינען די שמראָלן.

געלערנט איך האב אייערע בלומען-רייד,
איך ווינק צו אייך מיט פארליבטע אויגן,
ס'טוט מיר וויי, ס'רינט אויס מיין פרייד,
ווען כ'זע ווי מען טראגט אייך אין קויש געבויגן.

מיין צעבלימער, מיין גרינער וואזאן
אן אפענע האנט האלט צו מיר אין שמרעקן,
וואס פרעגט ער בני מיר, וואס זאגט ער מיר אן ?
זיין אויסגעצויגענער בלאט נעמט מיך שרעקן.

איך הער זיין קול : ווען וועסט מער דא גיט זיין,
די זון וועט ווייטער שיקן איר שניין,
נאר איך, דיין וואזאן, דיין ליבסטער און שענסטער,
וועט דעמאלט שוין שטיין אויף א פרעמדנס פענצטער.

פאַרביסן רײסט דער ווינט די בלעטער

פאַרביסן רײסט דער ווינט די בלעטער,
טראַגט זיך אויף צעיאַגטע פּערד,
טוט אויף די צווייגן מיט רוגזא אַ קלעטער
און בייגט זיי אַראָפּ צו דער ערד.

אַפּגעריסענע ליגן די בלעטער,
אין אומעט פאַרגעלמע אַרום דעם בוים,
עס האָט דער האַרבסט — דער ווינטיקער וועטער —
אַן לעבן געלאָזט זיי, אַן אַ היים.

די צווייגן ניט ווילן דאָס לעבן פאַרשפּילן,
נעמען זיי אַן בײַ די הענט זיך באַהאַרצט
און האַפּן, דער ווינט וועט אַ מאַל זיך איינשטילן
און זיי וועלן איבערקומען דעם האַרבסט.

נאָוועמבער 1978

האַרבעט

ערשט נעכטן האָבן זיי זיך געוויגט
רירעוודיקע, שפילעוודיקע, ווי האַרפּן-קלאַנגען,
געסודעט, געטוליעט זיך טרײַ צו די צווייגן,
ווי אַ פעלד אונטער ווינט מיט די צײַטיקע זאַנגען,
ווער זשע וועט גלייבן, אַז היינט
וועט שוין פון בלעטער קיין זכר ניט בלייבן, —

ליגן זיי וועלן פאַרגעלטע
אין בערגלעך, פּיכט-אַנגעקוועלטע,
ביים ראַנד פון וועג און אין שטומקייט.

בלעטער זאַפטיקע, בלעטער גרינע,
האַרבעט האָט אייך אָפּגעריסן
מיט רעגנדיק-ווינטיקער שינאה.
פאַר וואָס קומט עס אייך,
איר האָט מיין גאַס דאָך מיט שאַטן באַזאָרנט,
געקילט מיר די הייסע זומער-טעג.

פאַר וואָס האָט דער האַרבעט שמוס געמאַכט איינער פליסטער,
אַן אייך דריקט דער אומעט מיך צו דער ערד,
אייך פיל שוין באַצײַטנס פון ווינטער די קעלט.

א האַרבסט־טאָג

אומעטיק בלעטער פאַרגעלטע
הענגען אויף וויינענדיקע צווייגן,
די זון — ווי אַן אָפּגעהעלטע,
עס וואַיעט דער ווינט, וויל ניט שווינגן.

פון ווענט רינען טראַפּנס, ווי טרערן,
פאלן אויף נאַסע גאַסן,
דאַס וואַסער וויל אַלץ צעשמערן,
נאָר מענטשן זיך גייען געלאַסן.

אין נעפל די שפיצן פון מויערן,
אין הייך הענגט אַ גרויסער וואַלקן,
בייזע ווינטן אויף שמאַט הינט לויערן,
דער שד האַט דעם טאָג אויסגעמאַלקן.

ניט גוטס, ניט שלעכטס...

עס גייט קיין זאך, ווייזט אויס, ניט פארלוירן —
ניט גוטס, ניט שלעכטס — אין משך פון יארן,
אלץ ליגט באהאלטן בני דיר אין זכרון
און וועט אין איין שיינעם טאג ארויפשוועבן.

מיט צענדליקער-צענדליקער יארן שפעטער,
ווי דער שוים אויף ברויזיקע כוואליעס,
ניט אלץ אין זכרון ווידער א קלעטער,
און לייענסט דיין וועלט ווי פארשריבן אויף בלעטער.

פֿאַראַן פֿאַרנאַכטן

פֿאַראַן פֿאַרנאַכטן, וואָס פֿאַרגייען ניט מיטן הינט,
פֿאַרנאַכטן הייביקע פֿון ליכטיק-אַפּגעלעכטע טעג,
פֿאַרנאַכטן, וואָס זינגען מיט זוניקע שטרעלן באַשיינט,
באַגלייטע פֿון מוטיקע טריט, באַרג-אַרויף זייער וועג.

פֿאַראַן פֿאַרנאַכטן, וואָס טראַגן דיך אַוועק אין אַמאַל,
פֿאַרוויקלען דיך אין רייציקן ריח פֿון גראַז און פֿון טינד,
יאַגן מיט דיר נאָך אַ מיידלשן קוש פֿונעם באַרג צו דעם טאַל,
אַזעלכע פֿאַרנאַכטן זיך האַבן אין טרוים אויך געטראַפֿן ביי אַינד.

י ם

קרניזלט זיך דעם ימ'ס אויבערפלאך
אונטער דעם בלויען הימלס דאך,
וויגט זיך רויק דער ים
אין זיין ערדענער ראם.

איך זע איין ברעג פון דער זייט,
דער צווייטער איז פאר מיר אזוי ווייט,
נאר איך חלום פון יענעם ברעג,
וואס איז ערגעץ א פרעמדנס וועג.

איך זע דיך בלוי-גרוין,
דיין טיף האט א זין,
פאר וועמען — א שפיגל,
פאר וועמען — א קבר-וויגל.

דיין אמת טיפן סוד
ווייסט נאר דיין גאט ;
מיר ווייזסטו נאר
דיין כוואליע, וואס איז קלאר.

ס'איז דיין אפגרוגט שווארץ,
דיין וואסער — גרין ביזן הארץ,
דיין ברעג — ווייס-גאלדיק זאמד
און גרוי איז ארום דיין ראנד.

ניטאָ מער ווי איין וועלט

איך קען דיך, וועלט, ניט באַגרייפן,
ניטאָ מיט וועמען דיך צו פאַרגלייכן,
ניטאָ מער ווי איין וועלט,
פאַר דעם אַ צווייטע אונדז פֿעלט.

דו פֿרעגסט :

ווער האָט אונדז דאָס לעבן געשיקט,
מיט צאַרטקייט און ליבע באַגליקט,
אויף קענען באַגרייפן און פֿילן
צו גוטס און צו שלעכטס דעם ווילן.

עס ציט מיך דער פּוח דער העלער,
וואָס מאַכט וואַקסן אויף פֿעלדער,
נאָר שווער אַזוי
איז פאַרוואַנדלען
דעם וואַכיקן
טאָגס האַרטקייט
אין מילדער
פֿרילינגס צאַרטקייט.

פון מײנע ליפן

פון מײנע ליפן טראַגט זיך אַ פּײַפּן,
ס'וויל מײַן בענקשאַפט אין פּײַף זיך שלײַפּן,
נישמערט, וויל זיך אַליין באַגריפּן.

דיך, בענקשאַפט, מיט גוואַלד כ'האַב אין זיך געצוימט,
האַט יעדן מאָל מיר אַ סוד אײַנגערוימט,
זיך געבעטן: איך האָב ניט פאַר דיר קיין ווערטער,
טראַג זיך ווייטער, צו אַנדערע ערטער.

ס'האַט דאָס לעבן די ליכט מיר פאַרשמעלט,
פון קינדהייט ס'האַט מיר רו געפעלט,
אווו אַ טראַט, — האָט אים שאַטן פאַרשמעלט.

א מעשה מיט א פישעלע

רינט זיך א טיכעלע, רינט
צו דער ווינטער ווינט,
ניטא הינט קיין ווינט,
איז זיין רוקן גלאטער זינד.

זינגען אין דעם טיך
פארשידענע פיש פארענגען,
ניט אלע ווילן גלייך
א לעבן אין וואסער זיך זאמען.

די, וואס מער פארשטייען,
זיך געבן צום הימל א הייב,
ווי זילבערנע כוואליעס אין רייען,
און טויען אין לופט מע צעשטויבט.

דערווייל האט דערהערט
א פישעלע א גערודער,
א האמשעק האט אים געשמערט
אנטלויפן צוריק צו זיין ברודער,

איז דאס פישעלע געבליבן
אין דער לופטן הענגען...
דער פישער האט זיך געקליבן
פישלעך א היים צו ברענגען.

דאָס פּיּשׁל האָט זיך פּאַרטראַכט :
צו וואָס דאַרף ער מיך דאָ ?
צו וואָס האָט ער מיך געבראַכט ?
כ׳וועל דאָ ניט בלײַבן קיין שעה !

דער פּישער האָט באַטראַכט
דאָס פּיּשׁל פּון אַלע זײַטן,
געשמייכלט און געלאַכט :
„הײַנט עסן מיר ווי בני לײַטן“.

רײַנט זיך דאָס טײַכעלע, רײַנט
צו דער ווײַטער ווײַט,
ניטאָ הײַנט קײַן ווײַט,
איז זײַן פּלאַך גלאַט ווי זײַד.

די רויטע שלאנג

א ביזע שלאנג
מיט א סאמעט-גלאנץ
פון קאפ ביז אראפ,
כיטרע ווי א פוקס
האט זיך בויםלדיק געשלענגלט
אין א רעגנדיקן טאג
צו דער סטאדע שעפסעלעך :
— „כ'וועל איך ברענגען עסן,
די וועלט וועט פון הונגער פארגעסן".
די שעפעלעך האבן פאר פרייד געמעקעט
מיט די קעפלעך געדרייט :
— „זאל לעבן די שלאנג,
זאל לעבן דער גומער געדאנק !"
די שלאנג האט זיך כיטרע גערוקט,
מיט די אייגעלעך געוונקען, געזוכט,
ביז זי האט די בעסטע
פאר די העלדזלעך אָנגעכאפט
און זייער בלוט אויסגעצאפט.

ליגט די שלאנג א זאמע און רוט,
פול מיט די שעפעלעכס בלוט,
שמייכלט און שנאָרעט. דאָס איז דאָס בעסטע,
וואָס אַ רויטע שלאנג פאַר די שעפּסעלעך טוט.

מיין באגילדעטער וועקזייגער

ס'שלאגט אויס מיין וועקזייגער מאַגס מינומן,
ניט פאר יעדן אַ צווייטער מאַג וועט קומען,
יעדערער האַפט אויף אַ מאַרגן אַ גוטן,
בני מיר האַט דער זייגער דעם היינט צוגענומען.

מיין באגילדעטער וועקזייגער, וואָס מעסטסטו מיין צייט?
וועהיז פאַרטראַגסטו מיין יום-טוב פון טעג,
פאַרגעסן בלייבט ער — אין וועג ערגעץ ווייט,
מיך וועקסטו צום וואַכיקן אומזין-געיעג.

מיין באגילדעטער וועקזייגער שלינגט מיניע טעג,
אפשר וויל איינער דאָ בלייבן אויף לאַנג,
לאַזט ער ניט, שלעפט ער אים רוצחיש אַוועק
אויף זיין שאַרפער און שטאַלענער צוואַנג.

אפשר ווייסט ער מיין סוד, וויפל לעבן מיר בלייבט,
אַט דער אייזערנער מוח — דער מעסטער פון צייט,
ווי פירט ער מיין השבון, ווען ער דאָך ניט שרייבט,
ער נאַר פאַרגאַנגענע טעג דאָך קלייבט.

מיין באגילדעטער וועקזייגער מיט האַרץ פון אייזן,
בני וועמען עס איז קיין רחמנות ניטאָ,
אַן מיר — וועט אַ צווייטן די טעג זיינע ווייזן
און מער שוין ניט ציילן פאַר מיר כאַטש איין שעה.

מנין שניט

איך האָב פּיננט דעם חלף,
וואָס מיט אים כ'טו אַ שניט,
ס'טוט אַ צימער דער אַלף —
פון מנין נאַמען ס'ערשטע אות
און מיט וועמען ס'הייבט אָן דער ייד.

כ'בין אַליין דער חלף
פון מנין אייגענעם שניט.
מנין אומרו — דער אַלף
פון מנין געמיט.

מנין חלף — מנין צונג,
נאַר מנין שחיטה איז כשר,
אַ שטאַך ביז דער לונג —
און אַט דאָס איז אשר.

א. הימלען

א. הימלען, אין אייך עפעס גרויס איז פארזאגען,
וואס איך האב א לעבן א גאנץ ניט פארשטאנען.

פארזאן אין אייך דער גלויבן פון מיליאנען,
פארזאן אין אייך פון האפענונג אן אוצר,
אן אייך דער מענטש וואלט לעבן דא ניט קאנען.

אין ווייטן, ווו פארבארגן ס'איז א סוד,
האט צוגעטראכט דער מענטש א היים פאר גאט.

א. הימלען! ס'האט דער מענטש אייך שטארק געדארפט,
צו זאמלען אין אייך גאנצע אוצרות גלויבן,
איר האט זיין פאנטאזיע געשארפט
און צו דער הויך געהאלפן אים דערהויבן.

אן גלויבן אז ס'איז עמעצער פארזאגען,
וואס משפט, וואס גיט רעכט, באלוינט, באשטראפט,
אויף וועמען וואלט דער בידנער מענטש געהאפט?

אין אייך מיר האבן גלויבן דאך געקליבן
און אין תפילות הייליקע פארשריבן.
א. הימלען, אין אייך עפעס גרויס איז פארזאגען,
וואס איך האב א לעבן א גאנץ ניט פארשטאנען.

ווען איך וואלט זיין

ווען איך וואלט זיין א מטבע, א פרומה,
א קופערנע צי אן אייזערנע,
וואלטן צענדליקער מענטשן,
רייכע, ארעמע, שלעכטע און גוטע,

מיך גלעזן מיט זייערע פינגער און בענטשן ;
וואלט איך געווען א פשוטער נומער :
אן איינס, א צוויי אויף א גאס, אויף א מיר,
וואלטן זיך מענטשן פארטראכט נעבן מיר.

ווען זיין כ'וואלט דער רויך פון א פאפיראס,
וואלטן מענטשן אריינציען מיך אין די לונגען
און דאס לעבן איינגעשמעלט אן א פאר וואס
און טיפער דעם סם-המוות געשלינגען...

שוויים איך אבער א טרוימער, א טראכטער
אין אן אנוואסערדיקן שמראם,
כ'שוועב אין די הימלען א פארטראכטער,
ווען צוגעשמידט שטייען די פיס אין א קראם.

די קאַנטאַקט־לינדז

דאָס רעדעלע פּלאַסטיק אין מיין אויג —
אַ גרויסע חכמה, ווייל עס טויג
צו זען, וואָס איך וואַלט געוויס ניט געזען,
ווען דאָס וואַלט אין מיין אויג ניט געווען.

אין אַט דעם קליינעם שטיקעלע לענדז
איז דאָס גליק פון אַ מענטש געווענדט,
אַ ברעקעלע פּלאַסטיק אין רונדן בויג
האַט ליכטיק געמאַכט מיין פאַרחושכט אויג.

דער קרבן

צעווילדעוועט האָט זיך אזוי דער ווינט,
ער וואָיעט ווי אַ משאַטע בייזע הינט,
די שמאַט צעשמערן וועט ער ביז דער שפענט;
ער שלאָגט זיך אָן אין ציגל-רויטע ווענט,
ביז ער צעבלומיקט, דאַכט זיך, זינע הענט,
אַט אויף דער נאַסער ערד שוין ליגט זיין קרבן,
וואָס ער, צעווילדעוועטער ווינט, האָט זיך דערוואָרבן —
אָן אַרעמע, פאַרבלומיקט-טויטע שוואַלכ
נעבן איר נעסט — צעריסן אויף דער האַלכ.

פּעברואַר 1977

דער דראַנג צו לעבן

דורך אלע צעלן פון מענטשנס לעבן
אַמעמט איין שטאַרקער פאַרלאַנג — זײַן!
קײנער ניט וויל ס'זאָל זיך זײַן פּוּם אויסוועפּן,
צײ ביטער אַדער צײ זײם איז דער ווײַן.

ווען דער מענטש שטייגט צו די הייכן,
צו שפּיצן פון זײַן הלום און ציל,
ווער וועט אים אין זײַן שטייגן דערגרייכן?
נאַר צעשטויבט, ער פאַלט באַרג אַראָפּ אין דער שטיל.

וואָס העלפט דעם מענטש דורכצוברעכן די צאַמען?
צו לעבן דער מענטש ווערט געבוירן מיט דראַנג,
מיט אים גײט ער דורך אלע פּלאַמען,
דער דראַנג איז דער שענסטער גאַמס געשאַנק.

ווער?

ווער האט פארזייט אין מיר די שרעק,
די נאָגנדיקע בענקשאַפט אָן אַ צוועק?
אין חלום איך בלאַנדזשע איינזאַם
אויף אַ ליימיק-איינזאַמען וועג.

ווער האט פארזייט אין מיר דעם צער
פאר יעדן איינעם וויי,
די זאַרג
פאר יעדן איינעם געפאר?

ווער האט די בענקשאַפט אין מיר פארזייט?
ס'נאָגט אין דער נשמה נאָך אַליץ,
נאָך אַליץ וואָס פאַרגייט.

אפשר דער גוי'שער הונט
אויף דער דאַרפישער גאַס
געלאָזן אין מיר
האַט די ביטערע ווינד?

אפשר די שנאה פון שכנים-שונאים —
די געסט פון וועמען מיר האָבן געלעבט —
אונדזערע ברויטגעבער,
אונדזערע קונים?

אַ גאַנץ לעבן מאַטערט די ווינד —
די שנאה וואָס מען מאַגט צו אונדז
אַן אַ פאַר וואָס און אָן אַ גרונט.

אויפן באַראָט פון לענדער און שטאַט

אין דער פרעמד

איך בין ניט מער איך!
און אפשר בין איך ערשט איצטער איך!
איך שטיי אליין אויף א פרעמדן ווינקל פון גאס
פון א הארטער, שטאלענער שטאָט;

ברעקלעך הימל פארקמורעמע,
מיר שלעפן זיך נאך די אַרויסגעריסענע וואַרצלען —
פינג און דרייסיק-יאַריקע וואַרצלען פון זיסער ערד,
ס'גייט מיר נאך דער ריח פון פרישן מאַכאָק,
דער אַראַמאַט פון שוואַרצער קאַפּע — פאַרזידישט,
ס'גייט נאך מיר דער שטילער גערויש פון הויכע פאַלמען-קעפּ...

וואַרצלען, — פינג און דרייסיק יאָר באַערדיקמע,
וואו וועל איך אייך פאַרזעצן,
אַז ערד איז שטיין, מיר — פאַרמאַכט ? !

איז שטיי איך אויף פרעמדן ווינקל פון שטאלענער שטאָט,
מיר קענען זיך ניט... פרעמדע פנימער, פרעמדע היימען,
באַלזויכטענע קאַלמע ווינקלען פון פרעמדער שטאָט,
איצט ערשט בין איך אליין אַ פרעמדער...

ס'האַט זיך צעוויינט די נאַכט,
איך האָב געהערט איר געוויין,
אויב נעכט וויינען אויך,
היינט, ווי קרעכצן אַרויסגעריסענע וואַרצלען —
אַלע דריי זיינען מיר אויפן קאַלמן ווינקל געבליבן שטיין.

2.9.1961

פון לאַנד צו לאַנד

מיין לעבן האָט זיך אין דרייען צעטיילט,
דער גורל פאַר מיר האָט מיין וועג אויסגעוויילט,
אַכצן יאָר אין פאַרשאַלטענעם פּוילן,
דרייסיק — אין צווייטן — זוניקן לאַנד,
לעצטע אַכצן — מיט גאַלדענע קייטן
געבונדן מיך האָבן צום לעצטן ראַנד...

וועהין גאָך קלייב איך זיך איצט צו גיין
מיט מיין אַלטימשקן גרויען קאַפּ — —
כ'וועל שוין בעסער דאָ בלייבן שטיין,
ביז ס'וועט אין מעריב די זון פאַרגיין.

22.4.1979

האָוואַנאַ — אינזלשע שיינקייט

שמאַט, איך מעסט דײך מיט מײַן בליק,
מײַן בליק דינע בערג און מאַלן איך שיק,
מען האָט אויסגעבויט דײך אַ ניט געגלייכטע
אויף פעלדזן, אויף שטיין, אויף גרונטן פּיכטע.

האַסט, שמאַט, אַליין זיך שײן צעטיילט,
אין יעדן ווינקל זײַן שטייגער זיך שײלט.
ווי אַנדערש ס'איז כּוואַנעלאַ און לױאַנאַ,
אַפילו די ליכט איז דאָרט טונקל-גראַ.

אַט לײכטן די צוויי-לעמפּ פון מיראַמאָר
און דער גאַרטנדיק-בלומיקער בולוואַר,
ווי שמוציק איז „דער אינדזל פון יעגלע“,
ווי אַרעם און אַלט — דיין פאַרשמאַט רעגלאַ.

ווי ליב דיין שפּאַציר-וועג — דער מאַלעקאַן,
וון ס'הייבט זיך דיין אינזלשע שיינקייט אָן —
גלאַטער, געפלאַסטערטער בריימער וועג
אויף קאַראַיבישן ימישן ברעג.

איבער דינע גאַסן — אַנאַנסן צעצונדענע
בליאַסקען אין שפּעטע שעהן פון נאַכט,
רייצן אַרעמע, מיט ווילנעס געבונדענע,
מיט חלום, וואָס ווערט פונעם מאַג אויסגעלאַכט.

ביימער אין שטאָט

אין שטאָט שטייען ביימער אומעטיק,
וואַרצלען זיך פילן ענג און פארשעמט,
זיי האָבן ניט ליב די ראָס פון צעמענט,
אין שטיין און אַספּאַלט צו ווערן פאַרקלעמט.

נאָר מיט פיכטקייט און גלעט פונעם ווינט,
מיט וואַסער פון פּרילינגשן רעגן
האַבן זיך זייערע קרוין-קעפּ צעגרינט
און האָבן געשמייכלט דער שטאָט אַנטקעגן.

אין מיטן דער גרויס-שטאָטישער גאַס
האַט זיך אַ רייע ביימער פאַרקליבן,
מחיהדיק, בליענדיק, פול מיט קוראַזש
אויף לאַנגע יאָרן אין שטאָט שוין פאַרבליבן.

35 יאר

א, לאנד מינים — קובא באזונמע,
ווי א קנויל פארברענמע דראמן
נאך א פייער, ליגן מינע יארן
איבער דינע וועגן צעשאמן.

א, לאנד מינים — קובא באזונמע,
ווי א בארג פארברענמע דראמן
נאך א שריפה, ליגן מינע יארן
איבער דיר ווי אש צעשאמן.

בין-המשמות

ס'האָט דער פארנאכט
זיך פארטראכט
אויף אַ ווייל,
ווי פון בויגן אַ פּייל
זיך געגעבן אַ גלימש איבערן טינד,
ס'איז טונקעלער געוואָרן גלינד,
זינע לעצטע שטרעלן
זינען מידע געפאלן
און אין פישוף געצונדן
די קרוין פון דער פאלמע —
זיין לעצטן פלאם
אין דער פינצטער געבונדן
צו דער פאלמעס שטאַם.

מ א י א ר י

עם פרעסן און זאפן אַרבינ מײן קוק
צערײסענע שײנער פון דיין ברוק
איבער דיין איינציק לאַנגער גאַס,
באַזוימט פון טײכס וואַסער-פאַס.

גרוין-גרויע בערג אַרום מאַיאָרי,¹
ווי שײן איז אײנער אין דער פרי,
ווען זון די שטראַלן אויף אײך צעשיט,
ווען אײנער גראַ און גרוין-גאַלד צעגליט.

אַראַפּ פון באַרג, געשעלענגלט, ניט גלייך
גיסט זיך שטום דער מאַיאָרי-טייך,
פאַרגעלט פון וואַשן דעם זאַמד פון בערג
און מיטשלעפן אַלץ וואַס שטראַמען אים שטערט.

די זון שיט פײער איבער די בערג,
אויף בלעכן פון דעכער — פײערװערק,
אויף בלעטער פון פאַלמעס, אויף קרוינען-שפיץ
און העכער פון פעכערס די זון עם בליצט.

די בערג, פּינאַרעס² און דו, מאַיאָרי,
מיט ווונדער מײן האַרץ גיבן אַ ברי ;
מיט אויגן צעעפנט, פון צויבער פאַרבלענדט,
אין ברכה פאַרהייב איך צו אײך מײנע הענט.

מײ 1951

1 מאַיאָרי — אַ שטאַט אין מזרח-טייל פון קובאַנער אינדזל.
2 נאַדל-ביימער. וועלדער אויף בערג.

האַוואַנאַ-שטאַט

לאַז, וועל איך געבן אַ טראַט
איבער פֿייערלעך וואָס פֿינקלען,
איבער אַלע צעוואַרפענע ווינקלען
פון מיין גרויסער שטאַט.

לאַז, ווי דו ביסט כ'וויל דיך זען —
אַ מאַמע פון דורות געווען,
איבער וועלט האַסט צעטראַגן דיין רויך
פון טאַבאַק פאַר קעניג און שייך.

דו וואַקסט פון קאַניע-פעלדער,
דיין וויגל — פאַלמע-וועלדער,
דיר צערמלען ימען די פֿיס,
באַזאַרגסט די וועלט מיט זיס.

ווער זיין קאַפּ אויף דיין שטיין עס לייגט,
ווער זיין ברויט נאַר אין טרערן וויקט,
ווער מיט ווייב און וויינען הוליעט,
ווער צו ליבער אין חלום זיך טוליעט,

ווער דיין פינצמערניש צעשלאַגט,
ליכט אין דער נאַכט דיר טראַגט,
ווי אויף פאַלעם פון מילדן ווינט,
פֿייערלעך, שטאַט, דיר צינדט.

שלאף איין, מיין ליכטיקע שטאָט!
ס'איז פאר דורות אַ געבאָט:
אין דער נאכט ניט צו וואַכן,
ניט וויינען, ניט הילכן, ניט לאַכן.

12.5.1951

האַוואַנאַ

שטאַט פון צויבער, שטאַט פון זינגענדיקע פאַרנאַכטן,
זיסע קלאַנגען גיסטו ווי פון קאַניע-זאַפּטן,
שטאַט צעפלאַמטע פון דער רומבאַ, דינע קלאַנגען
אויף די שפיצן פון די פאַלמעס האַסט צעהאַנגען,
און ווי פּייערדיקע צונגען זיי זיך הייבן,
צינדן אַן דיין טראַפּיש בלוט און אויך דיין גלויבן.

ס'גליט דאָס בלוט דאָ ביי דער העלישער מולאַטע —
דער געמיש אין איר פון שפּאַניש-הייסן טאַטן,
דער געמיש פון דער אַראַבישער אינוואַזיע,
די צעהיצטקייט פון איר שוואַרצער פּלאַם-פאַנטאַזיע,
שטאַט פון הילכיקע און פון צעשמראַלמע פריידן,
אין ריח אינגעהילט פון פולווער און פון ליידן.

ניו-יאָרק, 1962

איינגוס בני עכו

וואָס רײַסט איר שטיקער פון שטיינערנע ברעגן,
ווי ווילט איר דערגיין? וואָס ווילט איר דערגרייכן?
איר קלעמערט אויף פרעמדע אויף ערדישע וועגן,
איר ווילט גאָר צעשמערן דעם נידער, די הייכן.

דורות פון וואַסערן האָבן געריסן
דאָס פנים פון שטיינער, פון פעלדזן, פון סקאַלעס,
נאָר האָבן קיין קרישקע ניט אָפגעכיסן,
געפאלן צוריק זינען שווימקע כוואַליעס.

ליגן זיך שטיינער ביים ווינקל פון איינגוס,
לאַכן פון ימישן פעס שוין לאַנגאַנען:
אַ דאַנק פאַר דעם וואַסער וואָס וואַשט אונדז דאָס פנים,
פאַר טעגן פון די כוואַליעס מיט ווייס-בלויע פאַנען.

און ס'טאַנצן די כוואַליעס אויף ברעגיקע שטיינער
און דורשטן אין קאַמף מיט דעם פעלדזן זיך פאַרמעסטן,
זיי פאַלן, נאָר הערשן אויף זיי וועט ניט קיינער,
פאַר שיינקייט פון וועלמן זיי זינען די נעסטן.

ניי-יארק

שמאָם, יצירה פון שווערער מי,
פון שוויים אונטער ברעניקער זון,
פון ליב פון פארפרוירנס און ווינטער-קעלם,
יעדן ציגל פון דינע ווענט
האַבן געלייגט פארברוינטע הענט.

דאָס גלאַז פון דינע ליכטיקע פענצער
האַט שנימן געלאָזט אויף דעם גלעזערס הענט
און אפשר אויך אויגן אויף שמענדיק פארבלענדט.
מענטש זיין לעבן אין קאָן האָט געשמעלט —
העכער, העכער דערגרייכן.
וואַלקן-קראַצער, שמאָם, איז דיין צייכן.

כ'האַב ליב דיר, דיין יעדן וועג
מיט מינע טריט איך גלעט,
כ'האַב ליב דיין יעדן בויער,
זיין לעבן ער שמעלט אין געוועט.

איך הער דעם מאַרש פון דער שמאָם,
דעם גאַנג, דאָס טרעמן פון מחנות.
טראַט נאָך טראַט, טראַט נאָך טראַט,
לעבן — דער ציל, אַרבעט — דער תכלית.

די מחנה — אַ הוידלקע טוט זיך אַ קער,
טראַגט זיך אַהין, טראַגט זיך אַהער,
קיינער איז ניט קיינעמס שמער,
נאָר קיינער ווייסט ניט ווער איז ווער.

די מיליאניקע מחנה,
ווי אין וואסער-מיל די ראד,
טראגט די שווערע משא
אין אייביקן קארעהאד.

* *

איך הער דעם קלאנג פון געבוי,
דאס גרילצן פון רעדער אויף וועגן פון שמאָל,
די בויער, — זייער לעבן איז גרוי,
ווי גלייך בני די שטיינער, וואָס פאלן אין מאָל.

אָווו ליגט דער כוח וואָס טרייבט,
וואָס פירט, וואָס שמויסט און בויט ?
אָווו ליגט דער ווילן, וואָס קלייבט
מיליאָנען ליט צו דער זעלבער צייט ?

פון יעדן פענצטער שמאַרט אַרויס אַ סוד,
פון יעדן אינגעווייד אַן אַנדער גלויבן ;
אויף יעדער טיר — אַ נאַמען, אַן אַנדער שמאַם,
אַ, שמאַט פון ברעקלעך, אַ, שמאַט פון שמויבן.

אָזוי פיל וועלטן אין איין וועלט,
אָזוי פיל שמעט דאָ אין איין שמאַט,
איינע די צווייטע ביז פאַרשמעלט,
איינע פאַר דער צווייטער אַ סוד.
שמאַט — קנופ פון פאַרפלאַנטערטע לעבנס —

א רעגן-בויגן פון קאלירן,
פון מענמש, פון געמיט, פון גורל.
שטאַט וואָס פול איז מיט פרייד, מיט וויי, מיט צער,
מיט געוואַלט, מיט געפאַר...

אין די נאַרעס פון פאַרנאַכלעסיקטע גאַסן
עס קלייבט זיך פון הונגער די קנאה.
אין סלאַמס מע אַמעמט מיט לופט מיט נאַסער,
דאַרט וואַקסט צער, ווייטאַג און שינאה.

ווי קען איך דיך, קאַנטראַסטן-שטאַט,
צייכענען מיט מיין אַרעם וואַרט,
מע דאַרף אַ מיין ראַם פון אַ לויפנדער ראַד
מיט אותיות גרויסע... — ניטאַ אַזאַ סאַרט.

* *

אויף ביידע זייטן פון „לאַנג איילאַנד“-וועג
רוען די קברים פון נעכטיקע בויער.
אַ שטיין, — ווען געבוירן און ווען אַוועק, —
אין שטאַט איז פאַרפלאַכטן דאַס ווינקל פון טרויער.

אויף קברים — פרישע, פאַרוועלקטע בלומען,
וואָס ווילן פאַרהיטן אַ טייערנס זכר,
נאַר צו די מערסטע וועט קיינער ניט קומען,
פאַרגעסן זיי בליבן אין ערד אין דער ווייכער.

מיט אויפגאנג פון זון אַ בליאַסק פון פאַרבן
באַפּוצט די שפיצן פון שמאַטס בנינים,
זי איז אויף בויערס לעבן און שמאַרבן
דער אייביקער דענקמאַל, זיין אייביק פנים.

דיין בליק פון דער הויך פון קאַסטיוושקאַ-בריק
זעט די ווונדער-שמאַט פון דער היינט און דעם נעכטן ;
דער נעכטן רוט אין דער קברים-קייט,
דער מאַרגן שמאַט'ס פאַדעם וועט ווייטער פלעכטן.

ניר-יאַרק, 1975

דער נייער דאקטאר

שוין וואָס אז מע רײַסט אַרויס
דעם אַלטן אינגעווייד פֿון הויז —
שפיגלען, שמולן און פֿאַמעלן,
וואָס זײַנען נאָך נעכטן געווען געפעלן,
מע וועט מיט נייע די ווינקלען באַשמעלן.

די ציגלנע ווענט וועלן ווייטער דינען,
אַ נייער דור וועט זײַן לעבן שפּינען,
אַ יונגער דאָקטאָר וועט דאָ היילן
און אַפּשניידן אַפּשר קראַנקע טיילן.

ליגן די רוימע ציגל און טראַכטן
פֿון יענע ליכטיקע פֿאַרנאַכטן,
ווען דער אַלטער דאָקטאָר האָט דאָ געטיילט
ברכות די קראַנקע — אזוי געהיילט...

אויף וואַנט אַ נײַ-געמאַלן שילדל,
מע וועט ניט זען דעם אַלטן דאָקטאָרס בילדל.

ווינטער־פּאָנטאַזיע

ווען די מאַנטיקס און דינסטיקס פון חודש נאַוועמבער,
אַראַפּגעריסענע פון די קאַלענדאַרן, וואַלגערן זיך
אונטער די בערשט פון די גאַסן־קערער, דערפילט
מען ביי מיר אין לאַנד אַ קילקייט.

די ערשטע דערפילן די קעלט די בלעטעלעך פון די
אַינגעדאַרטע קאַלענדאַרן מיטן גרויסן אויפשריפט:
נאַוועמבער, דעצעמבער.

ס'ווערט קאַלט ביי מיר אין לאַנד. די זון די זעלבע —
אַ וואַרעמע, אַ צעהעלטע, די ביימער צעבליטע,
די פעלדער צעגרינטע, די רויזן צעעפנטע אין
בלומיקע קאַלירן —
אַזאַ איז דער פּרילינגדיקער ווינטער אין
מיין זוניק לאַנד.

ס'איז ווינטער נאָר לויטן קאַלענדאַר; נאָר דאָס יאָר
דערפילט אַ קעלט, דערפילט זיין עלטער, ווערט
קילער, ווערט אומעטיק, גייט אויס.

די גאס

די גאס,
אן אפגעוואשענע,
שטיינערדיק און גרוי
שניידט זיך אין דער נאכט.
ליידיק. פוסט.
זי גייט אין שטאט אריין.
ס'באגלייטן די גאס שאטנס פון ביימער,
שאטנס פון שאקלענדע לאמפן.
דאס ליכט, וואס פאלט גרוי און קאלט,
טרעג איך אוועק.
— אווו גייסטו? —
טוט א שארף די גרויע גאס.

איך גיי ווייט,
ווייטער פון דיר,
א סאך ווייטער ווי דער מויער
פון דיין ימיקן ברעג...
איך גיי...
דארטן האט געטראטן מיין טאטע
אויף בלאמעס, אויף שטיינער,
דורך הונגער און שינאה.
דיין ברעג איז מיר נאענט,
די נאכט מיך דערמאנט
אין א ווייטן, לאנגן גאנג,
אין אן אפגעהאקטן, איבערגעריסענעם
געזאנג...

ערב נייַאר

פיפט עוועניו צום נייעם יאָר איז גרייט,
פנימער פון לויפער און פון די קויפער
זינען באדעקט מיט צעשמראַלטער פרייד.

דאָס שפּילצייג — געוויקלט אין גלאַנץ און ליכט,
אַ קעצעלע מיאַוקעט, אַ הינטעלע האַווקעט
און דערמאַנען די מאַמעס אין זייער פליכט.

קינדערלעך צו די פענצמער זיך קלעפן,
זיי וואַלטן פאַרבליבן אויף אייביק דאָ,
נאָר מאַמעס פאַר די הענטלעך זיי שלעפן.

די פאַנטאַזיע בײַ אַ קינד —
צעשפּילט, ווי אויף ווינמן זיך טראַגט געשווינד,
עס מאַנט : אַ, מאַמע, נו קויף, כ'וויל אַצינד.

אַן אַ שיעור האַבן קינדער פאַרלאַנגען,
אַ טייל אויף דער עלטער נאָר ווערט דערגרייכט,
די מערסטע — ווערן ווי שניי צעגאַנגען.

אויף נאַכטס פליגלען

אָפּגעוואַשן פון שלאַקסרעגן,
ווי אַ לאַנגע גרויע קאַץ
וואַלט אויסגעצויגן געלעגן,
ליגט די גאַס אויף איר פּלאַץ
ליידיק, פּוסט, שמוס און נאַס ;
שניידט זיך אין דער שוואַרצער נאַכט
באַרג אַרויף די גאַס פון שטיין,
פינקטלעך ווי זי וואַלט זיך אַליין
אויף איר אייגענעם גורל פאַרטראַכט.

שטריכן פון ניו-יארק

אין א קאלטן פרימאָרגן

אין קאלטע פרימאָרגן-שעהן
הימל און וואַלקנס ווי אין א שפּיל
מיט רעגן און שניי דעם מאָג היינט דראַען...
נאָך א נאַכט פון רו און שטיל
וואַכט אויף די שטאַט.

פון הייף, אַלמע און נייע, עפענען זיך טירן,
עס שטראַמען מענטשן צום יאָך און שפּאַן,
קיינער וויל זיין מאָג ניט פאַרלירן,
כל-זמן ס'איז לעבן פאַראַן.

איסט־ריווער

לאז מיך צומוליען געענטער צו דיר,
טונקל-בלויער שטראם פון שלאנקן איסט־ריווער,
כ'האב ליב געהאט די ים-ברעגן פון מיין לאנד
און וויל זיך פריינדן מיט דיין וואסערדיקן ראנד ווידער.

דיקע שווערע ווענט פארשמעלן מיין בליק
צו דיין בלויען שלאנגיקן פלאך,
שאר איך זיך דורך די גרינפאינט-גאסן אהין און צוריק,
איך הער דאס זינגענדיקע פליוכען פון דינע כוואליעס
און זינג צו דיר א שוואך.

דורות נייע קומער ארום דיר זיך האבן באזעצט,
מיט ליבשאפט און עקשנות זייערע היימען אויפגעשמעלט.
לאז מיך, דיין באטרעטער דעם לעצטן,
אויף דיין פרייען ראנד אויפשמעלן אויך מיין געצעלט.

א שרפה אין דאון־טאון

עם שנידט דורך די פארנאכטיקע לופט
דער גלאקן-קלאנג פון רוימן פייער-וואגן,
וואַרענענדיק פאַרער און גייער, און רופט,
מאַנט דעם וועג, וווּ ער קען מיט דער שרפה זיך שלאָגן.

ארום שטייען מענטשן און קוקן מיט נייגער
און טראַכטן און טראַכטן,
נאַר איינער אַ בלאַסער, אַ שווינגער
ניט ווייסט וואָס צו טאָן איצט
מיט זײַנע פאַרנאַכטן...

פאר וועמען

הארטע הויט אויף פארברענטע הענט,
די הענט הייבן העכער די ציגלנע ווענט,
און ס'חלומט זיך עמעצן טיף אין דער נאכט
פארן קאפ אן אייגענער דאך.

גלעטן די גראָבע הענט די ציגל,
ווי אַ מאַמע איר קינד בני דעם שפיגל,
מישן און קנעטן געמריי פון דעם ליים
טייג אויף צו באַקן פאר פרעמדע אַ היים.

אויפן ראנד פון וועג

אויפן ווינקל פון האַראַס-האַרדינג, אין ריגאַ-פאַרק,
ביים סוף פון 97-סטער גאַס
שטייט אַ בנין, הויך און שטאַלץ און אייזן-שטאַרק.

איך שטיי בני מיין פענצמער באַטויכט פון גערויש,
מיין אויג קוקט זיך איין אין באַלויכטענער נאַכט
און מיין פאַרטראַגענער דמיון אַלץ טראַכט :

דער לאַנגער אינדזל-וועג —

אַ צעצונדענע שלאַנג ;

באַזילבערט, דוכט, לויפן די גומענע רעדער
אונטער מאַטאַרן אין פולן גאַנג.

און אויף די רעדער מענטשן פאַרן,

ווי טייוולאַנים, וואַלט איך געשוואַרן.

צו מיר זיך דערטראַגן

נאַר רוישיקע קלאַנגען,

ווי רעדער, מאַטאַרן וואַלטן

איבער מיין קאַפּ זיך געטראַגן.

כ'האַב מיניע פענצמער פאַרשמעלט

מיט דיקן גלאַז — האַלבן צאַל, —

פדי צו פאַרשמילן דעם רויש פון אַ וועלט,

דעם קרעכץ פון אייזן און שטאַל

און דעם פאַרפישופטן ווילדן געיעג

פון שטאַט אין איר אומרו אויף דעם וועג.

אין דער פאריאגמער שטאָט
ניטאָ קיין רו ניט אין די טעג,
ניט אפילו אין די נעכט.
דער שמענדיקער גערויש — אַ געכאַט,
וואָס האָט אויך די רו פון דער נאַכט פאַרשוועכט.

ניו־יאַרק־שטאַט

שטאַט, היינט קום איך ניט
אויף דיר זיך צו באַקלאַנג,
היינט וועל איך מיין האַרץ און געמיט
מיט בלומען צו דיר דערטראַנג.

שטאַט, — געבוי פון פראַכט, —
איך ווייס ניט צו דיר קיין גלייכן.
מיט ליבשאַפט דיך איך באַטראַכט,
דו עפנטט דיין רוים מיר דעם רייכן.

דער גורל האַט דיך פאַרשלייפּט
מיט סטענגעס פון בלויע צוויי טייכן
און דינע בנינים געשלייפּט,
אַז זיי ווי דימענטן לייכטן.

ווער האַט געשטויסן דיך, שטאַט,
ביז צו די הימלען דערגרייכן?
אויף דינע בריקן מיין טראַט
הייבט זיך אויף אין די הייכן.

היינט כ'האַב זיך ניט באַקלאַנג
אויף מיין ניער היים — דער דריטער —
נאָך דעם ווי מיר האַט געיאַנגט
אויף וועלטן דער בייזער געוויטער.

איך טראַג פון חורבן דעם שניט
שארף אין מינע געהירן,
וואָס מאַנט און דערמאַנט : זאַלסט שוין ניט
דין היים חלילה פארלירן.

זני געגריסט, ניריאַרק

פאַר וואָס האָב איך דיך אַזוי ווינציק געזוכט,
פאַר וואָס האָט זיך מיר שטענדיק געדוכט,
אַז דו ביסט אַזוי אימהדיק גרויס,
אַז צו פיל מענטשן דו טראַגסט אין דיין שוים?

פאַר וואָס האָב איך דיך אַזוי ווינציק געזוכט
און נאָר אַ טייל כ'האַב פון דיר באַזוכט,
געמיינט שוין — אַט זע איך דיך אין גאַנצן —
דיין שיינקייט מיט אַלע דינע פלאַנצן.

עס שמייט מאַיעסטעמיש דיין מוזעאום
אויף פיפט עוועניו — רוּק און שמוּם:
„וויילסט קענען וואָס עס איז אייביק — די קונסט,
די ירושה פון דורות — קום! —

וועסט זען די געמעלן אויף ווייסע ווענט,
וועסט אפשר דערקענען אויך יענע הענט,
וואָס האָבן געשאַפן דעם הויכן געדאַנק
פאַר דיר, דעם מענטש, פאַר דער וועלט אַ געשאַנק.“

פאַר וואָס האָב איך דיך אַזוי ווינציק דערקענט,
מיין שטאַט פון מענטש צווישן טויבע ווענט,
אַ, שטאַט פון אייביקע קאַנטראַסטן —
פון דעם שענסמן ביז דעם פאַרהאַסטן.

א, שמאָט! פאַרלאָזן איך וועל דיך מיט וויי,
מיין פלאַם פון בענקשאַפט כ'וועל טאָן אַ צעוויי,
ס'וועט זיין נאָך דיין שיינקייט מיין בענקעניש
און נאָך דער גרייס פון דיין מענטשן-געמיש.

מאקדאנאלד-עוועניו

אז עס קומט צו די בית-עולמס,
ווערט די עלעקטרישע באן, דוכט זיך, זאכלעד,
זי קוקט אראפ צו די גרויסע מצבות,
צו זייערע יידישע אותיות,
צו די קלמנס, צו די זלמנס,
וואס זינען שוין זייערס דא אפגעפארן —
זייערע ביינער רוען שוין אייביק,
זיי קוקן ארויף צו די נייע פארער,
צו א וועלט א לעבעדיקער, א קלארער...

דא רוען די בויער פון איסט-סאיד,
די ערשטע פלאנצער פון יידישן לעבן,
די וואס זינען געקומען פון ווייט
און האבן פארנומען אויף יענער וועלט
מיט זיך זייער שטרעבן און גרויסע חלומות.

קווינס באַראַ-בריק

בלויע ליכט-בלומען באַצירן דעם ראַנד פון בריק,
איבערן איסט-ריווער טראַגן זיך
גאַלדן אַראַנזש-פּייערן הין און צוריק.

אויף דינע ווינקלען

שטאַט, אויף דינע באַלויכמענע ווינקלען
פאַרקויפט זיך ווייניג און שוואַרץ ווייניג,
אויגן ביליק באַפאַרבעט פינקלען:
— קויף וואָס דו גלומט — קלייב!

דעצעמבער

ס'איז נאכט אויף פיפט עוועניו, פוסט און שטיל,
קיון לעבעדיקן נפש מע זעט ניט,
דא רוישט בנימאָג ווי אַ ווינט אין מיל,
איצט נאָר דער וואַשער די שויבן ווישט.

די ריכקייט פאַרדרייט דעם קאַפּ דער וועלמ,
פון מאַדעס, בריליאַנטן — דער דמיון צערייצט,
נאָר אין דער נאַכט, פון חושך פאַרשטעלט,
אַ הונגעריקער שלעפט אויף זיך זיין קרייץ.

— היי, דו! — פון הימער זיך הערט אַ געשריי —
אַראַפּ פון דער גאַס! — דעם מענטש טוט וויי.
עס שאַרכן צעריסן די שייך אויפן שטיין,
— אַ מענטש אָן אַ היים — קלינגט אין שאַרף, דוכט, געוויין.

פון שייך — נאָר אַ זכר; זיי פאַלן אַראַפּ.
ער שלעפט זיך ווי גלייך אַ שאַטן, ניט גיך,
אין אַקסלען אַריינגעצויגן דעם קאַפּ —
ער טראַכט ניט פון הימער און ניט פון זיך...

אין פינצטער פאַרגליווערט שטייט אַ פיגור,
לאַנגע אַרבל אויף קורצע הענט אַנגעטאַן,
צו וואַנט צוגעבונדן — אַ זילבערנע שנור,
און דער שטאַלץ פון לאַנד הענגט אויף אים — די פאַן.

דער מענטש איז מקנא דעם מאנעקען,
ווי אַט דער באַק איז ער שמום און בלאַם,
ער וואַלט אונטער שויב זיך געשטעלט, ווען ער קען.
פדי זיך ניט וואַלגערן אויף דער גאַס.

— „העי, מאנעקען, פון מיר דו לאַכסט, —
פון מיין צעשוויבערטער, קויטיקער באַרד,
דו זיצסט אין דער וואַרעם — אַ מלך אין פראַכט —
און האַלטסט מיך ניט אונטער אויך מיט קיין וואַרט.“

אינגעשרומפן זיין גוסט איז ביז גאַר,
ווי צו לייגן זיין קאַפּ אויף אַ שמיין ער קלערט.
ער טראַכט ניט פון אַלטן צי נייעס יאָר,
אַ מידער ער פאַלט צו דער קאַלטער ערד.

אַ ש ט אַ ט

פון זעקס און דרייסיקסטן שטאַק
כ'זע דעכער, דעכער, דעכער.
פון נאַענטן קלויסטער
קלינגט מאַנאַטאַן דער גלאַק —
נידעריקער, העכער,
דעכער, דעכער,
נידעריקער, העכער.

כ'קוק אויף דיר, ווונדער-שטאַט,
הענגסט אויף אַן איבערגעברענטן דראַט,
כ'זע דיך אַ גרויליק-צעשטערטע,
כ'זע דיך אַן איבערגעקערטע.

מיר האָבן דערגרייכט אַ מדרגה —
מיר פירן זיך אַליין צו עקדה.
אַ, שיינע מענטשן-קונסט-שטאַט,
הענגסט אויף אַן איבערגעברענטן דראַט.

דעכער, דעכער, דעכער,
נידעריקער, העכער.
דיין צודעק, מיין שיינע ווונדער-שטאַט,
איז פון דער נייער צייט באַדראַט.
איך דריק דיך ביים אַפשייד צום האַרצן,
כ'זע וואַלקנס רויך אויף דיין הימל שטאַרצן.

ניו-יאָרק, 22.4.1979

צו דיר, מיין שטאַט

איך וואָרף אַ שאַרפּן בליק
איבער דער גרויסער שטאַט,
ניט אין יעדער ווינקל דאָ איז גליק,
ניט אין יעדן ווינקל דאָ איז געבאַט.

אַ שטאַט פון אַזוי פיל גלויבנס,
פון אַזוי פיל פעלקער, קאלירן,
קען אלץ ניט זיין דאָ געהויבן —
יעדער ווינקל זיך פירט ווי עס קען זיך פירן.

נייע צייטן

איך האָב געזען בויען אַ שטוב, אַ
אויסגראַכן אַ טיפן גרוב,
דאָ וועט זיין דער קעלער
און אַרום, אַ ביסעלע שמעלער,
וועט זיין דער פונדאַמענט...
שטיינער, זאַמד, נאָר ווינציק צעמענט.

איך האָב געזען בויען אַ הויז
פון ציגל, פון אַלץ — מיט שינדל אַ דאַך,
הענט, פולע מיט פרייד באַגלייט,
אַ היים מע בויט, מע גרייט!
הינט זע איך נאָר שטאַל און בעטאָן נאָר בלויו.
און שטאַקן — איינער אויפן צווייטן, אַ סאַך.

דער מענטש איז מער ניט דער גרעכער הינט
מיט רידל, מיט אייזערנעם לאַם,
הינט האַלט ער נאָר דאָס רעדל אין האַנט
און שיקט, וווּ ער דאַרף, דעם עלעקטרישן שטראַם.
און דער גרויסער גאַפל פון גראַב-מאַשין
ריסט די ערד-שאַכט אַהער און אַהין.

ריזן-שטאַט

שטאַט, איך לעב אין דיר מיט צוואַנג,
דו זויגסט אויס מיין לעבן ווי אַ שלאַנג
אין שמענדיקן געדרענג און אין געיעגן,
די ווענט, ווי אַ צאָם, פאַרשמעלן די וועגן.

פאַרשמעלסט די גרינקייט פון פעלד און וואַלד,
דו טוסט ניט קיין שמייכל, דיין פנים איז קאַלט.
די דעכער פאַרשמעלן די בלווקייט פון הימלען,
אין שטומער פאַרעלנטקייט מענטשן דאָ שימלען.

ריזן-שטאַט פון שטאַל און שטיין,
קיינער הערט ניט אין דיר קיינעמס געוויין,
אין חלום די הענט צו די שטראַלן זיך ציען,
נאַר פליגלען, אין אַניזן געשמידמע, ניט פליען.

ריזן-שטאַט, ריזן-שטאַט,

ריזן-שטאַט

אַמאַל

ריזן-שטאַט פון גלאַז און שטאַל,
פול מיט אומרו איז דיין הינט,
טראַכט איך פון דיין ווייטן אַמאַל,
ווען הימלען בלוי האַבן דיך באַשיינט.

טראַכט איך איצט פון דיין אַמאַל,
ווען אינדיאַנער אויף רייטפערד
האַבן געיאָגט אויף באַרג, אויף טאַל,
אויף שטיינערנער דיקער פרייער ערד.

טראַכט איך פון דיין ווייטן אַמאַל
אַן גלאַז און אַן שטאַל,
ניטאַ מיט דיר איז קיין פאַרגלייך,
קיינעמס אינדזל צווישן האַדסאַן
און דעם איסט-ריווער טייך.

יאַנואַר 1979

מנין ערשטע היים

וואָס גייסטו מיר נאָך
מיט די מעג פון דער וואַך,
מיט דיין גויישן נאַמען
און מיט יודישע קראַמען.

ווי אַן אַלמע סאַסנע לאַנג,
ווי אַ סטרונע גלייך און שלאַנק
ליגן פאַר מיניע אויגן
דריי גאַסן בני דיר אויסגעצויגן.

אַרום דעם נייעם מאַרק,
וואָס דרימלט ביים הויכן באַרג,
ציגלנע הייזער — פאַר דורות אַ היים —
געפלאַכטן ווי צווייגן אויף אַ בויים.

איך וואַלגער זיך אום אויף דער וועלט,
מנין געבוירן-היים מיר פעלט,
מנין היים לעכט אין מיין זכרון,
כאַמש כ'וויים — זי איז צעשטערט געוואָרן.

וואָס גייסטו מיר נאָך
מיט די מעג פון דער וואַך,
וואָס מאַנסטו פון מיין לעבן?
נאַר אַ טרער כ'קען דיר געבן,
נאַר מיין האַרץ כ'קען דיר שענקען —
אַ האַרץ, וואָס הערט ניט אויף צו בענקען.

פון אַלע יידישע ליידן

מנין יידיש וואָרט

מנין וועלט איז פּרני,
ווי דער ווינט אָן אַ צאָם,
זי איז אַלט און נני
מיט איר שניט און קלעם.

מיט וויי איז געפּאַרט
מנין צווייג און מנין שטאַם,
אין מנין יידיש וואָרט
פּלאַקערט דער פּלאַם
פון על קידוש השם.

דער טרויער-וועג צו יד ושם

אויף גרויע ברעמלעך —
צעבראָכענע אותיות-נעמען
פון יידישע חרובע שמעמלעך.

ווי דעם בינען-שמאַק — אזוי לעכערן מיין פלייש
ווייטאָגן פון מיין צעפּיניקט האַרץ.
די נעמען ברענען,
ווי אָנגעצונדענע ליכט,
און פאַרשעמען
פעלקער, עדות, וועלט,
וואָס האָבן דעם מאַרד
ניט אָפּגעשמעלט.

צינדן זיך אין מוח
ספּקות-פּונקען,
וואָס קען שוין מענטש זיין,
אויב ער אזוי איז געזונקען?
עס פירט דער וועג צו ווייטאָג און קלעם,
צו הייליקן זכר — צו יד ושם.

פון אלע יידישע ליידן כ'וועל א מצבה אויפשטעלן

ווי אז עס מיין אַרעם שמעמל מיט גאַסן ברוקירטע,
ווי זיינען די בעלי בתים, די הויזער, די היימען,
אין אַרעמקייט געבויטע, מיט טרויער באַצירטע
פון דעם פונדאַמענט ביז ציגלנעם קוימען.

דורות מי, פראַצע און ווילן, עקשנות,
הילף די שכנים און ווונטשן און ברכות,
אין הונגער, אין דלות, אין שווערע הלוואות
געבויט האָט מען היימען פאַר די משפחות.

ווי אז דער בית-עולם, — מצבות, ווי זיילן,
געשמעלט נאָך מיין טאַטן, נאָך טייערער מאַמען?
די פרייטיקס? — מע פלעגט אין בית-מדרש זיך אַיילן
חלילה קבלת-שבת ניט צו פאַרוואַמען.

כ'מראַג אין מיין צעווייטאַגטן האַרצן, מיין שטאַט, דיין זכר,
דאָס וואַסער פון באַברע, ווי איך בין געשוואַמען,
דאָס זאַרגפולע לעבן פון טאַטן דעם סוחר,
דעם צער פון מיין שבט, וואָס איז אומגעקומען.

וויפל מאַל שעלט איך דיך, לאַנד פון געבאַרן,
דו האַסט צעשמערט מיר מיין היים און מיין פרידן,
און נאָר דער בית-מדרש נאָך לעבט אין זפרון,
דער שם פון די אַרבעטזאַם-טייערע יידן.

אָפּט איך פאַרבלאָנדזשע צו דיר אין מיין חלום,
ס'דוכט מיר, כ'זועל אַלעמען טרעפן, געפינען,
קולות באַקאַנטע, דוכט, זאָגן מיר שלום,
זאָל זיין אז זיי האָבן מיך אַלע אין זינען?

די באַרד פון מיין טאַטן — אַ ברייטע, געל-גרויע,
שוועכט אין לבנה-שיין ווי אַ מעשה,
טראַגט זיך צו פענצטערלעך הימלדיק-בלויע,
וואָס קוקן פון באַרגיקער שול פון דער ווייסער.

עס קוקן פון ווענט דאָ געשטאַלטן געהיימע,
פנימער פון די פאַרשניטענע דורות,
וואָס האָבן אַליין דאָ געבויט זייערע היימען
און ליכט אַנגעצונדן אין שיינע מנורות.

יידישע געמען — זיי רוישן אין גראַזן,
זיי ווילן די אייגענע ערד ניט פאַרלאָזן,
מע זעט ווי זיי לויכטן אין אויפגאַנג אין ראַזן,
מע הערט זייער ניגון אין ווינטן, וואָס בלאָזן.

פון קברים זיך טראַגן, דוכט, טרויער-געוויינען:
— מיר ווייסן איר האַט אונדז אַליין ניט געלאָזן,
אין הערצער איר טראַגט אונדז — די ווייסע געביינען,
וואָס רוען ניט אונטער צעוואַקסענע גראַזן."

איך זע אים, דעם אוהל אויף קבר פון ביילקען,
אויף ווינטער פאר אַרעמע האַלץ פלעג זי שיקן,
איר נאַמען געבליבן פאר אונדז איז פארהייליקט,
אונדז גייען אלץ נאך אירע ליכטיקע בליקן.

לייזער-ציבל אַ ייד מיט אַ שטאַרקן זכרון —
יעדער נאכט טראַגט ער האַלץ צו דיאָדי דעם בעקער,
געדענקט יעדנס יאַרצײַט און יעדנס געבאַרן,
ער קען אויך גמרא, דער ייד, אַט דער העקער.

נאכט. ס'הערט דער קלונג זיך פון האַמער פון שווערן,
דריי דינע קלאַנגען עס לאָזן זיך הערן,
לייזער דער שמיד — מיט אַ פנים פול זאַרגן —
שמידט איצט אַן אַקער, וואָס גרייט דאַרף זײַן מאַרגן.

געשמידט האַט ער וועגענער, אַקערס און רעדער
פאר פויערשע יאָדעס, פאר פעלדער און סעדער;
צו מינחה ווערט שמיל שוין דער בלאַזזאַק, דער האַמער
אין קוזניע, אין לייזערלס הייליקער קאַמער.

אווו איז דער שמיד איצט ? מטמא די קוזניע !
ווער האַט אים דערמאַרדעט, גערויכט זײַן ירושה,
די פראַצע, די זאַרגן פון דורות, פון יאַרן ?
אַ, גאַט פון נקמה, פאר וועמען דיין צאַרן ? !

עם האָט צוויי פּרנסות אַזש שמחה דער פּאַכטער —
אַ בעל-עגלה, ווי סטעפּ אַ פּאַרטראַכטער,
אַ ייד מיט צעוואַקסענע באַרגיקע פּלייצעס
געהאַלטן האָט פעסט אין ידיים די לייצעס.

אין שול אויף די אַלטימשקע ווענט רומ די שכינה,
שוין איינגעזאַפט האָבן די שטיינער די תּפילה.
„חי רובל פּאַר פּתּיחת נעילה“ — זיך הערט פּון דער בימה,
— „און צוואַנציק“ — ברומט עמעץ אויף נאַטע אויף שטילער.

די באַרגיקע ווינטמיל מיט פּוּיגלשע פּליגל
ווינט ווי אויף שטריק זיך — אַ קינדעריש וויגל.
רב אַלטער דער מילנער מיט באַרד מיט דער שוואַרצער
ברענגט יעדער וואַרט זיינס אַרויס פּונעם האַרצן.

שאַקלט די מיל זיך, ווי גלייך אַ הושענא,
אַט לאַנגזאַם, אַט שנעלער די פּליגלען זיך דרייען,
דער מילשטיין וויל אויסקרעכצן, דוכט זיך, אַ טענה,
און ס'שימט זיך גרייפּעלעך מעל, ווי די שנייען.

לייב-יאַנקלס — די נעמען פּון טאַטן און זיידן —
אַ קצב אום זומער. נאָר קומט אָן דער ווינטער,
ער האַנדלט מיט פעלן און שרײַט, אַז פּון ביידע
אַט-אַ די פּרנסות ער בלייבט נאָר דערונטער.

ווער האָט געירשנמ די בענטשליכטער, רייכע
מיט טרערן פון ייִדישע מאַמעס.
אָך, טינכן פון טרערן, געליטערט אין פלאַמען
פון ליכט אין די מעשענע, זילבערנע לייכטער.

ס'בלויקט די זון ביים פאַרגיין אויף מיין שמעטל,
וואָס ברענט מיט דעם לעצטן שוין שמעטלשן ברעטל,
אונטער אַ רויך פון מיין עדה דאָס פנים.
און וווּ איז די שול אַזוי פול צו הבדלה
מיט ריחות פון נאַענטע ייִדן מיט כּשמים — —
אָוועק איז אַ וועלט אין מלחמה-בהלה.

* *

איינער הייליקן זכר כ'וועל פאַרהייבן,
אין זפרון פון אַלע לעבעדיקע
איינך שמעלן אַ נר-תמיד ;
כ'וועל פון שטיינערנעם בית-המדרש בריקל,
פון אַלע מצבות אויף הייליקן אָרט,
פון אַלע אותיות אין ייִדישן אַלף-בית,
פון אַלע ייִדישע ליידן
אַ מצבה אויף אייביק איינך שמעלן ;
די מצבה וועט דערגרייכן די שטומע הימלען,
נאָך העכער זיך הייבן עס וועט דער שטיין,
און אויף אים וועט מיט אות פון פיין און געוויין

בנימין דער סופר אויפשרייבן :
— וועלט, האַסט אונדזערע לעבנס
אין צוואַנגען פון ווייטאַג און צער פאַרקלעמט.
וועלט! זיי אייביק פאַרשעמט!

איך בין דיך מספיד, מיין היים, מיין שמעטל,
אניערע נעמען בני מיר אין זפרון
כ'ועל טראַגן אַלע מיניע יאַרן.

* *

מיין צער וועט ניט היילן מיין פאַלקס וואַנדן,
מיין וויי וועט די קדושים ניט ברענגען צום לעבן,
נאָך זיי זאַל דאָס האַרץ נאָר לייכטער צינדן
און דאַרט זייער אַנדענק זאַל אייביק וועבן.

כ'האב ליב יעדער יידיש אות

שמעל די יידישע אותיות אויס אין א קרייז —
די זיילן פון אפשטאם דינעם און לשון,
פון רייכער ירושה דער שענסטער באווייז.
ניט וואַרף אים, דיין שניט, אין קיין פרעמדע קוישן.

געדענק וואָס דיין פאלק האָט דער מענטשהייט געשענקט —
א וואָס פאַר אַ תורה, אַ וועלכע געבאַטן,
נאַר זי האָט נאָך אונדזער בלוט געבענקט,
געוואַלט אונדז דערזען נאַר צעשמערט און צעראַטן.

כ'האב ליב יעדער יידיש אות, יעדער וואָרט —
די סטרוניעס פון אונדזער צעהילכטער נשמה,
מיר האָבן מיט לעבנס פאַר תורה געצאָלט,
מיר דאַרשטן נאָך גלויבן און ניט נאָך נקמה.

זעקס ליכט

צינד איך אן זעקס ליכט,
אויף מיין צעווייטאָגט געזיכט
קניקלען זיך גאליקע טרערן:
איר וועט ניט פאַרגעסן ווערן.

זעקס ליכט, וואָס פינצטער ברענגען,
די וועלט מיט חושך פאַרשעמען,
אניער חלב פון לייב איז געקנאַטן,
נקמה האָט איר אונדז געבאַטן.

אניער אַנדענק, זעקס מיליאָן —
אויסגעקריצט איז אויף אונדזער פּאָן
און אין פלייש פאַרקריצט טיף-גלייביק
אויף אייביק, אויף אייביק, אויף אייביק.

א נשמה ברענט

א נשמה ברענט
צווישן אייגענע ווענט,
ס'זעט ניט קיינער, —
נאָר איר באַוויינער...

ווען ס'ווייטאַגט דער פּלאַם
פון צער אָן אַ צאַם,
דער זשאַר ניט צעשאַר,
ס'ווערט נאָך טיפּער דער צער.

איך האָב דיך פּינט, נאַצי

איך וויל מיין טיפן צער
אויף שטיקער צערניסן
און מיט דעם פּוח פון שטורמישע ווינטן
איז פינצטערן פנים דיר שמניסן.

האַסט אַ דור אין זיין בלוט דערטרונקען,
און די וועלט איז אין הרפה פאַרוונקען,
וועסט דורות לאַנג טראַגן דעם סימן פון שאַנד
אויף דיין פּרצוף, דיין שטערן און דיין האַנט.

אוי, דו יונקערשער, נאַצישער שטיוול,
ביסט נאָך מער הינט פון מיר פאַרהאַסט,
ווען כ'הער, ס'וויל די וועלט אַלץ דיך טראַגן,
פאַר איר בלוטיקן גאַנג דו פאַסט.

אין אומעט

אין אומעט וויקלען זיך מינע הלומות,
ווי ס'וויקלען אין שימל זיך אלטע שמות.
הלומות זיך ציען צום אלטן מארק,
צו שבת און יום-טוב, צו שול אויפן בארג,

צו בלאטיקע גאסן, צו זאמדיקע וועגן,
צום בין-השמשות בני באכרעס ברעגן,
צום בריקל פון דעם בית-מדרש דעם אלטן,
צו יידישע טריט אויפן שניי אויפן קאלטן.

ר' מרדכי אשרם — מיין זיידע מיט ווייטער באַרד,
ר' אשר מרדכי — זיין זון — אויף ירידן קיין לייפציג פאַרט,
ר' יצחק אשרם — דער איידעם... אלע טראַגן דעם נאַמען
פון זיידן — פון חכמה און ניט פון קיין קראַמען.

נאָך שטייט פאַר מיין בליק דאָס בית-המדרש געסל,
די טיר פון דער טורמע אין מאַרק מיט אַ שליסל,
די טורמע — פאַר גוים, שיפורים, פאַר שלעגער,
געזעסן אַ ייד איז דאָ זעלטן-ווען. איין מאָל אַ טרעגער,

דער צווייטער — פאַר ניט קיין באַצאלטן פאַמענמ,
פאַר פלעשלעך מיט ניינציקער, וואָס פאַרשטופט אין די ווענט.

מיין שמעטעלע גאַניאָדו, ניטאָ איז שוין מער יענער ריח
פון ערב פסח, דערשטיקט אים עס האָט דער רוצח.

און ס'טונקט זיך מיין געכטן אין טיפן און בלומיקן שאטן,
ווי זיין וואלט די זון אינעם בלוט פון מיין פאלק שוין פארקנאטן,
מיר לייגן אַוועק זיך חלומות ווי בערג אויף די טעג,
ווי זעגעכץ, וואס שיט זיך פון אונטער דער שנײַדיקער זעג.

כ'קען ניט מער

מתפלל זיין איך קען ניט מער, איך בין שוין לאנג א מידער,
דורות תפילות שפאלטן אלע דינינע טויבע הימלען,
אין גאז-אויונם זיך וואלגערן מיליאנען שווארצע גלידער.

צו וועמען ווענדן אונדזער טרער און אונדזער בלוטן-תביעה,
אז ס'איז א וועלט אן מענטשן-רעכט, אן יושר, אן געוויסן,
וואס גייט אוועק אלץ נעענטער צו בלוטנדיקער שקיעה.

מיר בעטן גנאד בני דיר, א, גאט, און יושר בני דיר מאנען,
מיר צינדן אן זעקס שווארצע ליכט פון טרויער פאר אפּרה
נאך די אומגעברענגטע זעקס מיליאנען.

ניטא מער

איך בענק נאך א פארשנימענער וועלט,
ניטא מער נאך וואס צו בענקען,
חורבות, קאשמארן, ס'גייט דורך א קעלט,
כ'קען זיי נאר מיניע טרערן שענקען.

איך קען ניט פארגעסן יענץ בילד,
וואס יארן האבן געמאלט מיר פֿיין,
איצט ווערט ניט מיין ווייטאג אין הארץ געשמילט,
ווייל ס'איז צעבראכן מיין פריידיקע שיין.

מנין חלום

מנין טאמע האלט מיך פאר דער האנט,
פירט מיך צו דער מזרח-וואַנט
אין אַ ווינטער-שבת אַ גרויען, —
אַט דעם בית-המדרש האַט נאָך אַ מאָל
מנין עלטער-זיידע געהאַלפן בויען.

שוואַרצע לעכער — די פענצמער
פון בית-המדרש דעם אַלטן,
ליידיק דער אַרזן-קודש — אַ מורא!
אין דער קרוין זינגעם — טיפע שפּאַלטן,
דער פּרוכט, די ספר-תּורות
האַבן זיך, דוכט, ווי באַהאַלטן.

דורך די לעכער, אָן די שויבן,
עם הערט זיך פון פּל נדרי דער קלאַנג,
אויף דאָך פונעם פּאַליש — צוויי ווינטע שויבן
הערן זיך צו צו דעם געזאַנג.

די שויבן, זיי זינגען זיך צעפּלויגן,
געבליבן איז נאָר אַ באַרג מיט אַש :
שטיקלעך קאַכל פון גרויסן אויוון,
פאַרברענטע שמות פון ספרים, פון ש"ס...

יולי 1977

מײנע טעג

הארבסטיקע טעג מיך לאָזן ניט אָפּ,
בינדן מיך ווי מיט לאַנגע שטריק,
זיך וויקלען אַרום מיין גרויען קאָפּ
און שלעפּן מיך צו די נעכטנס צוריק.

דערשטיקטע לעבנס פון מיין דור
ווי לעבעדיק רינגלען מיך אַרום,
נאַענטע, ליכטיקע, אזוי קלאַר
שעפטשען צו מיר : — קום, קום.

ווער וועט ?

ווער וועט נאך מיר דערמאנען מיין גלויביקן טאטן
און מיט די לאנגע צעפּ אונטערן שניטל — מיין מאמען ?
ווער וועט זייערע געשמאלטן
אין זפרון קומען איינצוראמען ?

ווער וועט נאך מיר די שווערע זייערע קרבנות פארגעדענקען
און די גרייטקייט פאר די קינדער
זייער לעבן טריי אוועקצושענקען ?

ווער-זשע וועט נאך מיר
מיין טאטן מיין הערלעכן דערמאנען
מיט זיין אמונה הארציקער אין גאט,
ביז ס'איז זיין וועלט און זיין בית-מדרש-שטאט
אין מזרח-וואנט געווארן וויסט צעשמערט,
ביז עס זיינען טאטע-מאמעס קברים —
צעאקערט, גלייך ווי אפגעווישט פון ערד...

כאַצקל דער טאַנדעטניק

ס'דוכט מיר, אז איך מאַך ניט קיין טעות :
אין חלום ביי נאַכט — אַ מאַרק מיט גויעס,
עס קוואַקען הינער, אַ חזיר ריטשעט,
אַ פּערד פּרעסט היי, אַ הינט עס קוויטשעט.

אין מיטן מאַרק, אויפן וועג דעם ברייטן,
פון ביידע זייטן אויף שטאַנגען צעהאַנגען
עס זיינען הויזן און קעסטלעך מיט קווייטן,
די קונים פאַרגליווערט, ניט קענען דערלאַנגען.

ביי זייט פון שטאַנגען, אין בידלעך — יידן,
אויך כאַצקל פּראַנצווילס, דער טאַנדעטניק,
וואָס שלעפט זיך פון מאַרק צו מאַרק אויף ירידן.
כ'דערזע אויף זיין האַנט דעם שוואַרצן שמעמפל,
פאַרבליבן ער איינער — כאַצקל קאַצעטניק.

אויף ישראל-ערד

מנין טראַט אויף ישראל-ערד

יעדער שטויבל,
יעדער שמיינדל —
זאָפטיקע טראַפנס חיות —
פארהיילן,
פארגלעמן מניעות.

שמעלסט דיין טראַט,
פילסט דעם ברי פון הייליקער ערד.
אונטער דינע פים טרעשמשען די שמיינער,
ווי האַרטע צעקלאַפּטע ניס.
זיי דערמאָנען אין „טרוקענע ביינער“
פון נביאישן חזיון,
וואָס דאַרפן איצט אַרויפציען פלייש און הויט.

דו קוקסט אַרום — ס'איז אמת!
ס'ווערט אויף שטיין אַ לאַנד געבויט,
דערפילסט דעם ברי פון אייגענער ערד,
דו קוקסט אַרום — ס'איז אמת — עם ווערט
דיין מדינה — דיין ערד.

שמעלסט דיין טראַט,
גרילץ פון שטיין דו הערסט:
„דיין טאַמנס גאַט!“
דערפילסט דעם ברי פון הייליקער ערד,
וואָס דערמאָנט אין באַגינען,
אין דעם פרי פון מענטשנס גלויבן,
ווען ער האָט זיך פון באַרג צו גאַט דערהויבן.

די צעקרִישלמע שטיינדלעך אויף באַרג
לעכערן ניט מײנע — איבער וועלט געגאַנגענע פים,
זיי גלעטן מײן טראַט,
אין מײן בלוט זיך אַ וואַרעמקײט גיסט.

אין אומר

צו קאפלאגס אפפאר קיין ישראל

אויף אַדלערס מיט שטורמישן רויש פון מאַטאַרן
זיין דיניע קומען און זיך צעפאַרן.

און אויגן גלאַנצן אין פּיכטקייט פון טרערן,
דערווייטערן וועט זיך אַ פּרינגד — באַלד ניט ווערן...
און איך וועל ניט זען אים און וועל אים ניט הערן,
נאַר חלומען, בענקען, געדענקען און קלערן.

און אויסקוקן אויגן, און וואַרטן אויף פּרייד,
מיט אַפענע אַרעמס צו האַלדזן אים גרייט,
און וואַרטן, דערוואַרטן זיך, זען ווי ער קומט
און פילן דאָס גליק — דו נעמסט אים אַרום.

עס הייבט זיך אין הייכן דער עראַפלאַן,
און מײַן פּרינגד איז דאַרט דאָ.
זאַל גליקלעך זײַן די נסיעה פאַר די,
וואָס פּלײַען מיט אים אין דער נאַכטיקער שעה.

ברוכן פון זיילן

צעשפאלמענע שטיקער פון רונדיקן שמיין,
קרוינען פון זיילן, פיעדעסמאלן
מיט לעבן פון ווינטע אמאלן,
רעשמלעך פון רוימישן אמפיטעאטער —
דער זכר פון שטאט קסריה.

איך לייג מיין האנט אויף א שפאלט,
א קרישקע זאמד צו דער ערד פאלט,
ס'הערט זיך א שטילער אפקלאנג:
— דו ווייסט וויפל איך בין אלט?

אין מיין דמיון כ'זע די הענט,
וואס האבן די זיילן מיט ליבשאפט געגלעט
און אין שמיין זייערע הענט
אויף אייביק פארוועכט.

נאָר פלוצלינג — א ווייטאגדיקער שטאָך
אין מיין דורותדיקן זכרון —
רוים, אמפיטעאטער, גלאַדיאַטאָרן...

אפריל 1976

צ פ ת

איבער באַרג — באַרג אויף באַרג,
איבער זיי — אַ בלויער קרישמאַלענער הימל.
אויף יעדן באַרג — זײַן רוקן, זײַן קאַרק;
פאַרהילט אין דורות-דיק-אַלטימשקן שימל,
שטייען פאַרקלעממע, געבויגענע היזער —
צו צײַט פון קבלה די וועגן-וויזער.

דו שמעלסט דיין טראַט — ניט אויף דער ערד,
נאָר אויף פאַרהייליקטע געכטנס, אַמאַלן,
זייער אָפּהילד, דוכט מיר, זיך הערט
אַט דאָ, אין געסלעך קרומע און שמאַלע,
אין נאַענמע, ווייטע ישראלס טאַלן.

קרומע טרעפּ — טרעפּ פון שטיין
דורך טונקעלע חוללס פון טירן
צו דעם מקובלם בית-מדרש פירן;
ס'שרעקט און דאָך ווילסטו ווייטער גיין,
עם שלעפט צום מקור פון אונדזער ירושה,
וואָס האַט געהאַלפן קומען צוריק
נאָך שווערע נסיונות ביז צו קדושה.

ווינדער-הייליקע שמאַט צפת,
פון אַ מאַל נאָך און אויך ביז היינט
מיט סוד פון קבלה און קינסטלערס בלאַט
איז דיין אייביק לעבן באַשײַנט.

א. מיין לאנד

א, וויג פון דורותדיקן גלויבן,
דין באדעק — א צעשמערנטער הימל,
וואס שפיגלט דיך אפ אין בלויען הויבן,
געוועקט האבן הענט דיך פון לאנגן דרימל.

מיט צעשטאכענע פיס אויף פרעמדע וועגן,
אפגענארטע — ווי פליגן נאך א רעגן,
פארמשכונט מיר האבן אונדזער גלויבן
פאר ווילדע בלומדארשטיקע שכנישע געטער,
פאר טירן פארמאכטע ווי הינט געלעגן.
איצט, ווי דינע צעשטאמענע בלעטער,
מיר קערן צו דיר זיך אויף שיפן פון ברעטער.

דין בארגיקער צוקאפנס,
דין מאליקער צופוסנס,
פארהארטעוועט פון פארשמינערטן שטויב,
האט באפוילן: — אין מיר, ייד, גלויב!

ביי דינע פיס, עצמון, ערד אויסגעשפרייטע,
פון שטיין אויסגעריסן — מיט ברויט א פארזייטע,
אויף בארגס שיפועים — וועגן געלייגטע,
אין הארצן מצבות נאך העלדן,
נאך דיר אויסגעבענקטע,
געפאלענע העלדן —
לעבנס דיר, היימלאנד, געשענקטע.

הענט רייסן אויף דיין שטיינערנעם בארג,
ניי-לעבן פארזייען אויף ערדענעם קארק,
מיט ווילן און גלויבן — אייזן-שטארק
א מדינה, שטעט, א היים זיי גרייטן,
טא זאל א ברכה זייערע טריט
אויף אלע זייערע וועגן באגלייטן.

געווען אַ מאָל היימען

ווי אַלטע זיידעס מיט אַראָפּגעלאָזמע קעפּ,
זיי שטייען גרויע, גלייך ווי זיי זיך וואָלטן שעמען,
צו עלעוואַטאָרס קוקט מען, צו עלעקטרויע-טראַפּ,
זיי קענען אַלעס ניט פאַרשטיין דאָ און באַנעמען.

ווי זיידעס שטייען זיי מיט אַלטע גרויע קעפּ
נעבן אַ ריז — אַ פּופּציקשטאַקיק הויכן אייניק,
וואָס שטראַלט מיט זילבער-גלאַנציק גלאַז — איין ליכט-געוועב,
אים צו די הימלען גרייכן פּעלט אַזוי שוין ווייניק.

ס'געדענקען ווענט די הענט, וואָס האָבן זיי געבויט,
ס'געדענקען אַלטע הייף אָן אַלט-פאַרגאַנגען לעבן,
זיי הערן יענע, וואָס האָבן אין זיי געגרויט,
און זייערע ליידן-פריידן אַלץ אַט דאָ נאָך שוועבן.

אַ, אַלטע היימען — שטיינער-וואַרצלען אין דער שטאַט,
אין אייך דער וויי פון וואַגלער-בענקעניש נאָך ברעגן,
געיאָגט פון גלויבנס ווילדע, אויף דעם ווינטס באַראַט
צו נייער היים זיי האָבן אויסגעבויט זיך וועגן.

אויף אייך, איר אַלטע הייף, גייט אויף אַ וואַלקן שטויב,
און פאַלן מוזסט איר אונטער לאַסט פון נייע צייטן,
די וואַלקן-קראַצערס טוען העכער זיך אַ הויב,
ווער ווייסט ווי לאַנג זיי וועלן אויך אויף וואַלקנס רייטן.

נאָר איינך מע רײַסט פון גרונט אַרויס, איר גייט אַוועק,
איר לעשט זיך אויס ווי גלייך די אַלטימשיקע מנורות,
איר רייניקט אָפּ ווי גלייך אַליין פון זיך דעם וועג
פאַר הימל-קראַצערס, נייע וועלטן, יונגע דורות,
פאַר זייער מעכטיקן, אַנגרייפּערישן מאַרט.
איינך מע צעוואַלגערט — און מיר איז אַזאַ מין שאַד.

זני מיר מוחל, מנין לאנד

מיינע פיס האָבן אויף דיניע בערג ניט געטראָטן,
מיינע הענט האָבן דיין ליים ניט געקנאַטן,
מיינע פינגער האָבן דעם פאַרזיי
איבער דיין זאַמדיק פעלד ניט געשאָטן.
כ'האָב דיניע געצעלטן און היימען ניט געבויט,
מיינע שוואַרצע האַר האָבן אין דיניע מלחמות ניט געגרויט,
כ'האָב דיניע גרענעצן ניט אָפּגעהיט,
ס'האַט דיין שטיין מיט זיין גלי מיינע פיס ניט געברייט,
קום איך איצט מיט מיינע אַלטע צעאָדערטע הענט
דיניע בלומען צערטלען און גלעטן
און בני דיר מיט פּיכטע אויגן צו בעטן :
זני מיר מוחל, ערד דו מיינע,
מיינע געבליבענע טעג זיינען דיניע,
מיינע יאָרן זיינען פאַר דיר געבאַרן.

מאַרץ 1979

אינהאלט

7 ביים ברעג פון קאראיבישן ים

בענקענישן

בענקעניש נאך דער ליד

- 11 ערגעץ
- 12 די ליד פון מאַרגן
- 14 ניטאָ קיין ליד
- 15 שוין צו שפעט
- 16 קענסט ווען
- 17 מיין שפראַך
- 18 ווען איך
- 19 אפשר ?
- 20 איך וויל פאַרשטיין
- 21 פאַרעקשנט
- 22 א „יונטאָ“ אויף יידיש
- 23 גיסט אַ גלי
- 24 דער סקולפּטאָר
- 25 ניטאָ מער
- 26 ס'קלינגט
- 27 אַ ליד
- 28 וווּ זײַנען מײַנע לידער ?
- 29 מיין ערשט ליד וועגן מיין גורל

בענקעניש נאך דער קינד הייט

- 30 אַוווּ איז ערגעץ ?
- 31 אַ קורצער חשבון
- 32 מיין ערשטער פּריינד
- 33 דעם אומעט אין האַרצן איך טראַג
- 34 מיין ערשטער ווינטער
- 35 שאַטנס
- 37 אין חלום

בענקשאפט נאך פריינד

- 38 מיין חברים געשאַנק
- 40 דערצייל חבר
- 42 אויפּשריפט אויף אַ געשענקטן בוך

מחשבות וועגן לעבן

45	א טאָג ווערט געבוירן
46	ס'ראַנגלט זיך
47	בלומען אין פּרילינג
48	איך גראָב
49	היינט ווי נעכטן
50	שוימיקע כוואַליעס
51	די עלטער
52	ווען
53	ווען אַ מענטש
54	אַ פּייער
55	בינען
56	ס'איז ביטער
57	צום בית-מדרש
58	אַ טרער
59	עס איז לייכטער
60	אמת מאַרץ תּצמח
61	אין חלום איך עפּן מיינע אויגן
62	צו מײַן בוים
63	פאַרברענט געוואָרן די זון
64	פאַלמעס
65	דיין שאַטן
66	אַפּריל
67	אַ שטורעם-נאַכט
68	פאַרגעס דיין פּרילינג
69	פלוצלינג-שטורעם
70	אַ רעגן
71	אין חודש מײַ
72	סוף זומער
73	ניטאָ קיין ווינטער
75	פאַרביסן רייסט דער ווינט די בלעטער
76	האַרבסט
77	אַ האַרבסט-טאָג
78	ניט גוטס, ניט שלעכטס
79	פאַראַן פאַרנאַכטן
80	ים
81	ניטאָ מער ווי איין וועלט
82	פון מיינע ליפּן

83	א מעשה מיט א פישעלע .
85	די רויטע שלאנג .
86	מיין באגילדעטער וועקזייגער .
87	מיין שניט .
88	א, הימלען .
89	ווען איר וואלט זיין .
90	די קאנטאקט-לינדו .
91	דער קרבן .
92	דער דראנג צו לעבן .
93	ווער ?

אויפן באַראַט פון לענדער און שטאַט

97	אין דער פרעמד .
98	פון לאַנד צו לאַנד .
99	האָוואַנאַ-אינזלשע שיינקייט .
100	ביימער אין שטאַט .
101	35 יאָר .
102	בין-השמשות .
103	מאַיאָרי .
104	האָוואַנאַ-שטאַט .
106	האָוואַנאַ .
107	אינגוס בני עפו .
108	ניו-יאָרק .
112	דער נייער דאָקטאָר .
113	ווינטער-פּאַנטאַזיע .
114	די גאַס .
115	ערב ניו-יאָר .
116	אויף נאַכטס פּליגלען .

ש ט ר י כ ן פ ן ן נ י ן י א ר ק

117	אין א קאלטן פרימאָרגן .
118	איסט-ריווער .
119	א שרפה אין דאָן-טאָון .
120	פאַר וועמען .
121	אויפן ראַנד פון וועג .
123	ניו-יאָרק-שטאַט .
125	זיי געגריסט, ניו-יאָרק .
127	מאַקדאַנאַלד-עוועניו .

128	קווינס בארא-בריק
129	אויף דיניע ווינקלען
130	דעצעמבער
132	א שטאט
133	צו דיר, מיין שטאט
134	נייע צייטן
135	ריזן-שטאט
136	אמאל
137	מיין ערשטע היים

פון אלע יידישע ליידין

141	מיין יידיש ווארט
142	דער טרויער-וועג צו יד ושם
143	פון אלע יידישע ליידין כ'וועל א מצבה אויפשטעלן
149	כ'האב ליב יעדער יידיש אות
150	זעקס ליכט
151	א נשמה ברענט
152	איך האב דיך פיינט, נאצי
153	אין אומעט
155	כ'קען ניט מער
156	ניטא מער
157	מיין חלום
158	מיניע טעג
159	ווער וועט
160	כאצקל דער טאנדעטניק

אויף ישראל-ערד

163	מיין טראט אויף ישראל-ערד
165	אין אומר
166	ברוכן פון זיילן
167	צפת
168	א, מיין לאנד
170	געווען א מאל היימען
172	זיי מוחל מיר, לאנד מינינס